

วาระครบ ๑๐๘ ปี
พระภาวนาปัญญาวิสุทธิ์

ที่ระลึก

วันบำเพ็ญกุศลประจำปีที่ ๒๐

พระภาวนาปัญญาวิสุทธิ์

(อาภรโณ อำพัน บุญ - หลง)

วัดเทพศิรินทราวาส

วันอาทิตย์ที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๒

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
๓๑๔ - ๓๑๖ ปากซอยบ้านบาตร ถนนบำรุงเมือง เขตป้อมปราบ ฯ กรุงเทพ ฯ ๑๐๑๐๐
โทร. ๐-๒๒๒๓-๓๓๕๑, ๐-๒๒๒๓-๕๕๔๘ โทรสาร ๐-๒๖๒๑ - ๒๙๑๐
E-mail:sasana@asianet .co.th นายพีรพล กนกวลัย ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๕๒

คำนำ

๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๒ เป็นวาระครบ ๑๐๘ ปี ของพระภาวนาปัญญาวิสุทธิ์ อำพัน อาภรโณ สกุลเดิมว่า บุญ - หลง สิทธิวิหาริกที่ ๑๖๗๖ ของท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรมหาเถระ) เจริญ สุขบท พระภาวนาปัญญาวิสุทธิ์ หลวงปู่อำพัน บุญ - หลง ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๒ วาระครบ ๑๐๘ ปี

คณะศิษย์ อาภรโณ ร่วมกันจัดสร้างของที่ระลึกอนุสรณ์ ในวาระครบ ๑๐๘ ปี หลวงปู่อำพัน บุญ - หลง พระภาวนาปัญญาวิสุทธิ์ ท่านอาจารย์หลวงปู่ของเราเมื่อยังมีชีวิตอยู่ นับถือให้ความเคารพท่าน สมฺมวิตกฺโก มาก เป็นทั้งสหายธรรมและพระอาจารย์ในคราวเดียวกัน ขณะนี้ท่านทั้งสองได้ละโลกนี้ไปแล้ว คณะศิษย์เห็นว่า ควรจัดทำของที่ระลึกเพื่อเป็นการเตือนสติ คณะศิษย์จึงเห็นพร้อมกันว่าจัดทำพระกริ่งนรรัตน์ ๑๑๑ ปี เป็นที่ระลึกจำนวน ๒๒๗ องค์เท่ากับศีลของพระภิกษุสงฆ์ รายได้จะนำไปจัดซื้อที่ดินถวายวัดสืบไป ส่วนพระกริ่ง พระผง ล็อกเกต แจกผู้มีคุณในคณะศิษย์ อาภรโณเท่านั้น

รวมทั้งได้จัดพิมพ์หนังสือไหว้ ๕ ครั้ง คำกล่าวถวายสังฆทานประจำปี คำกล่าวถึงหลวงปู่ โดย ทันตแพทย์ เพชรไพฑูรย์ จันทร์ชูเชิด ศิษย์รักของหลวงปู หลวงปู่กล่าวถึงเป็นประจำในความดีที่ศิษย์ได้ทำไว้ให้โยมทราบทั่วหน้า จึงได้นำบทความที่คุณหมอเพชรไพฑูรย์ เคยบันทึกไว้มาพิมพ์ใหม่อีกครั้งหนึ่งในวาระนี้

คณะศิษย์ อาภรโณ

พระมนตรี สุมนฺตี

สารบัญ

อยากจะดีต้องไหว้ ๕ ครั้ง

พระคุณ ๕ ประการ จำไหว้ให้ขึ้นใจนี่แหละ

พระอยู่ในใจ คุ้มครอง ป้องกันภัย ได้แท้จริง

คุณธรรมประจำกายก็จะตามมามากมาย ในภายหลัง

*.. อยากจะมีสันติสุข ต้องรู้จัก "พอ"

*.. พอดี ทั้งกาย และใจ พร้อมด้วยศีล - สมาธิ - ปัญญา

อย่าประมาท อย่าท้อแท้ อย่าหลงผิด

อย่าหมดกำลังใจ (หมดแรงได้ อย่าหมดใจ) สิ่งที่เห็น

กรรมย่อมตอบสนองแน่แท้ กรรมดีต้องได้ดี กรรมไม่ดี

ย่อมรับไม่ดีแน่ ที่ไม่ทันตา ทันใจ เพราะเวลายังมา

ไม่ถึง เพราะยังไม่ถึงเวลาของกรรมดี กรรมไม่ดีนั้นๆ

ตั้งใจ ตั้งสติให้พร้อมเสมอที่ จะทำ จะพูด จะคิด

อะไรให้ดีอยู่เสมอ ทำทุกวันให้เป็นอาจิณ ความสำเร็จดี

ก็จะปรากฏกับเราทุกลมหายใจ เข้า - ออก

ไหว้ ๕ ครั้ง
ของ
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
(เจริญ ญาณวรมหาเถร)
วัดเทพศิรินทราวาส

ในวันหนึ่งกับคืนหนึ่ง ไม่ว่าเวลาไรตามแต่เหมาะต้องไหว้ให้ได้ ๕ ครั้ง เป็นอย่างน้อยในคราวเดียวนั้นถ้ามีดอกไม้ธูปเทียนก็บูชา ถ้าไม่มีก็คือมือ ๑๐ นิ้ว และปากกับใจ ควรไหว้ตลอดชีวิต คือ พึงนั่งกระโหย่งเท้าประณมมือว่า

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

ครั้งที่ ๑ ว่าพระพุทธคุณ คือ

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ

วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร

ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ

หยุดระลึกถึงพระปัญญาคุณ คือทรงรู้ดีรู้ชอบสิ้นเชิง

พระบริสุทธิคุณ คือทรงละความเศร้าหมองได้หมด พระกรุณาคุณ

คือ ทรงสงสารผู้อื่นและสั่งสอนให้ปฏิบัติตามของพระพุทธเจ้า

จนเห็นชัดแล้วกราบลงหน ๑ ฯ

ครั้งที่ ๒ ว่าพระธรรมคุณ คือ

สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก
เอหิปัสสิโกโอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ ฯ

หยุดระลึกถึงคุณพระธรรมที่รักษาผู้ปฏิบัติตาม ไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว จนเห็นชัดแล้ว กราบลงหน ๑ ฯ

ครั้งที่ ๓ ว่าพระสังฆคุณ คือ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน
ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต
สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา
เอสะภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย
ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง
ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติฯ

หยุดระลึกถึงพระสังฆคุณ คือ ความปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูก ปฏิบัติชอบของพระอริยสงฆ์ จนเห็นชัดแล้ว กราบลงหน ๑ ฯ

นั่งพับเพียบประนมมือ ตั้งใจ ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ไม่ถือสิ่งอื่นยิ่งกว่าจนตลอดชีวิต ว่าสรณคมน์คือ

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ /ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ /ทุติยัมปิ พุทธัง สะระรัง
คัจฉามิ /ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ /ทุติยัมปิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ /ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง
คัจฉามิ /ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ /ตะติยัมปิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ครั้งที่ ๔ ระลึกถึงคุณบิดา มารดาของตนจนเห็นชัดแล้ว กราบลงหน ๑ ฯ

ข้า ฯ ขอกราบไหว้คุณ ท่านบิดาและมารดา
เลี้ยงลูกเฝ้ารักษา แต่คลอดมาจึงเป็นคน
แสนยากลำบากกาย ไป่คิดยากลำบากตน
ในใจให้กังวล อยู่ด้วยลูกทุกเวลา
ยามกินพอลูกร้อง ก็ต้องวางวิ่งมาหา
ยามนอนห่อนเต็มตา พอลูกร้องก็ต้องดู
กลัวเรือดยุงไรมด จะกวนกัดรีบอุ้มชู
อดกินอดนอนสู้ ทนลำบากหนักไม่เบา
คุณพ่อแม่มากนัก เปรียบน้ำหนักยิ่งภูเขา
แผ่นดินทั้งหมดเอามา เปรียบคุณไม่เท่าทัน
เหลือที่จะแทนคุณ ของท่านนั้นใหญ่อนันต์
เว้นไว้แต่เรียนธรรม์ เอามาสอนพอผ่อนคุณ
สอนธรรมที่จริงให้ รู้ไม่เที่ยงไว้เป็นทุน
แล้วจึงแสดงคุณ ให้เห็นจริงตามธรรมดา
นั่นแหละจึงนับได้ ว่าสนองซึ่งคุณา
ใช้ค่าข้าวป้อนมา และน้ำนมที่กลืนกิน

ครั้งที่ ๕ ระลึกถึงคุณของบรรดาท่านผู้มีอุปการะคุณแก่ตน

เช่น พระมหากษัตริย์และครูบาอาจารย์ เป็นต้นไปจนเห็นชัด แล้วกราบลงหน ๑ ฯ

ข้า ฯ ขอนอบน้อมคุณ แด่ท่านครูผู้อารี
กรุณาและปรานี อุตสาห์สอนทุก ๆ วัน
ยังไม่รู้ก็ได้รู้ ส่วนของครูสอนทั้งนั้น
เนื้อความทุกสิ่งสรรพ์ ดีชั่วชี้ให้ชัดเจน
จิตมากด้วยเอ็นดู อยากให้รู้เหมือนแกล้งเกณฑ์

รักไม่ลำเอียงเอน หวังให้แหลมฉลาดคม
เดิมมืดไม่รู้แน่ เหมือนเข้าถ้ำเที่ยวคลำงม
สงสัยและเซอะซม กลับสว่างแลเห็นจริง
คุณส่วนนี้ควรไหว้ ยกขึ้นไว้ในที่ยิ่ง
เพราะเราพึ่งท่านจริง จึงได้รู้วิชาชาญ

บทประพันธ์สรรเสริญ
คุณบิดามารดาและครูบาอาจารย์
ของท่านอาจารย์ จางวางอยู่ เหล่าวัตร

คำอาราธนาศีล ๕

สาธุ... มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

คำให้ศีล (กล่าวตามพระ)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
กาเมสุมิจฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ต่อไปนี้ไม่ต้องประนมมือ ตั้งใจพิจารณาเรื่องและร่างกายของตนว่า จะต้องแก่ หนีความแก่ไปไม่พ้น จะต้องเจ็บ หนีความเจ็บไปไม่พ้น จะต้องตาย หนีความตายไปไม่พ้น จะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น มีกรรมเป็นของตัว คือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วเป็นอนิจจังไม่เที่ยงไม่แน่นอน เป็นทุกข์ลำบากเดือดร้อนเป็นอนัตตาไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของตน ฯ ครั้นพิจารณาแล้วพึงแผ่กุศลทั้งปวง มีการกราบไหว้เป็นต้นนี้อุทิศให้แก่ท่านผู้มีคุณมารดาบิดาเป็นต้น ตลอดจนชั้นสูงสุด คือ พระมหากษัตริย์ทั้งเทพยดา มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายว่า จงเป็นสุข ๆ อย่ามีเวรมีภัยเบียดเบียนกันและกัน รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด ฯ

การไหว้ ๕ ครั้งนี้ ถ้าวันไหนขาด ให้ไหว้ใช้หนี้ ๕ ครั้งในวันรุ่งขึ้น ถ้านั่งกระโหย่งเท้าไม่ได้ ก็นั่งพับเพียบ ถ้าไม่ได้ก็นอนไหว้ เมื่อยกมือไม่ขึ้นก็ปากกับใจ ถ้าทำได้อย่างนี้เป็นเรื่องพยุงตนให้เป็นคนดี ไม่ให้เป็นคนชั่วและให้ตั้งอยู่ในที่ดีไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ถ้าผู้ใดประพฤติได้เสมอจนตลอดชีวิตผู้นั้นจะอุ่นใจในตัวของตัวเอง มีความเจริญงอกงามไพบูลย์ยิ่งๆ ขึ้นเสมอทุกคืนทุกวัน คุ้มครองป้องกันภยันตรายปราศจากความเสียหายที่ไม่เหลือวิสัยและตั้งตัวได้ในทางคดีโลกและทางคดีธรรม เต็มภูมิเต็มขั้นของตนทุกประการ

คำกล่าวถวายสังฆทาน

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ /ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวาย /พระพุทธปฏิมากร /บาตร /ผ้าไตรจีวร /ดอกไม้เครื่องสักการะบูชา /ยารักษาโรค /จัตตุปัจจัย /กับข้าวของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ /แก่พระภิกษุสงฆ์ /ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ /พระพุทธปฏิมากร /บาตร /ผ้าไตรจีวร /ดอกไม้เครื่องสักการะบูชา /ยารักษาโรค /จตุปัจจัย /กับข้าวของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย /เพื่อประโยชน์ /เพื่อความสุข

แด่...เจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช (เจริญ) /เจ้าประคุณสมเด็จ-พระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรมหาเถระ) /เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต (นิรันตร์) /หลวงพ่อธัมมะวิตักโก /หลวงปู่อันพัน บุญ - หลง /หลวงปู่กำพล /พระครูบาธรรมชัย /พระราชพรหมยาน /หลวงปู่วงศ์ /หลวงปู่โต๊ะ /หลวงปู่บุดดา /หลวงปู่เทสก์ /หลวงปู่มั่น /หลวงปู่สิม /หลวงปู่ชอบ /หลวงปู่ทวด /หลวงปู่โต /หลวงปู่อดุลย์ /ครูบาศรีวิชัย /หลวงพ่อพริ้ง /หลวงพ่อผ่อง /หลวงพ่อเดิม /หลวงพ่อนอ /หลวงพ่อคูณ...เป็นต้น

แด่.... พระมหากษัตริย์ไทยทุก ๆ พระองค์

แด่.... พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว /พระบรมราชินีนาถ/ พระบรมราชจักรีวงศ์ทุก ๆ พระองค์

แก่.... บิดา มารดา /ปู่ย่า /ตายาย /บรรพบุรุษตระกูลวงศ์ทุก ๆ ชาติภพ

แก่.... ครูบาอาจารย์ /ผู้มีพระคุณทั้งหลาย

แก่.... เจ้ากรรมนายเวร ทุก ๆ ชาติภพ

แก่.... ผู้หวังดี ปรารถนาดี /ผู้ช่วยเหลือ เกื้อกูล /อุดหนุน อนุเคราะห์สงเคราะห์ให้ได้รับความสะดวกสบาย

แก่.... หมอรักษาโรค

แก่.... ข้าพเจ้าทั้งหลายและครอบครัว /วงศ์ตระกูล ญาติพี่น้อง /มิตรสหาย /บริษัท บริวาร /ศิษยานุศิษย์ /และผู้รับใช้สอยทุก ๆ ชาติภพ /เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขตลอดกาลนานเทอญ ฯ

กตัญญูกตเวที เป็น รากแก้วของคนดี

คำกล่าว แผ่เมตตา หลังถวายสังฆทาน

อิทัง ปุญญะผะลัง

ผลบุญนี้ใดที่ข้าพเจ้าทั้งหลายได้ /บำเพ็ญแล้ว ณ โอกาสนี้ / ข้าพเจ้าทั้งหลายขอให้บุญส่วนกุศลนี้ /แด่เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย/ ที่ข้าพเจ้าได้ล่วงเกินไว้แต่ชาติก่อนก็ดี /ชาตินี้ก็ดี /ขอให้เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย /จงอนุโมทนาในบุญส่วนกุศลนี้ /และอโหสิกรรมให้กับข้าพเจ้าตั้งแต่บัดนี้ จนถึงพระนิพพาน

และข้าพเจ้าทั้งหลายขอให้บุญส่วนกุศลนี้ /แด่เทพเจ้าทั้งหลายที่ปกปักษ์รักษาข้าพเจ้า /แด่เทพเจ้าทั้งหลายทั่วสากลพิภพ/แด่เทพเจ้าทั้งหลายที่สถิต ณ ที่นี้ /ที่บ้าน - ที่ทำงาน /แด่พระสยามเทวาธิราช /สมเด็จพระกาฬ /พระยายมราช /ขอให้เทพเจ้าทั้งหลายและพระยายมราช /จงอนุโมทนาในส่วนบุญกุศลนี้ /และจงเป็นสักขีพยานในการที่ข้าพเจ้าทั้งหลายได้บำเพ็ญกุศล ณ โอกาสนี้ด้วยเทอญ ฯ

แก่ท่านทั้งหลายที่ได้ล่วงลับไปแล้ว /ที่เสวยความสุขอยู่ก็ดี /ที่เสวยความทุกข์อยู่ก็ดี /ที่เป็นญาติก็ดี /ไม่ใช่ญาติก็ดี /แก่ผีเปรต /อสูรกาย / สัมพเวสี /สัตว์เดรัจฉานที่มีเท้าก็ดี ไม่มีเท้าก็ดี /มีปีกก็ดี ไม่มีปีกก็ดี / ขอให้ท่านทั้งหลาย จงอนุโมทนาบุญกุศลส่วนนี้ /และพึงได้รับประโยชน์ความสุขเช่นเดียวกับข้าพเจ้าทั้งหลาย /และเข้าพเจ้าทั้งหลายขอขมาโทษ / และอโหสิกรรม /แก่ท่านทั้งหลายที่เป็นมิตร และศัตรู /และผู้ไม่ปรารถนาดีทั้งสิ้น

และข้าพเจ้าทั้งหลายขอให้ส่วนบุญส่วนกุศลนี้ /แก่เพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น /และข้าพเจ้าทั้งหลายขอให้บุญส่วนกุศลนี้ /จงเป็นเหตุให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย /เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยโลกียทรัพย์ /โลกุตตรทรัพย์ /เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี /มีเงินมีทองใช้ ไม่รู้จักหมด / มีความสุขกาย สุขใจตลอดชาติ /พรั่งพร้อมด้วย ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข /ทุกทิพาราตรีกาล /ประสงค์สิ่งหนึ่งสิ่งใดขอให้สมความปรารถนา ทุกประการ /จงเป็นผู้มีอายุยืนยาวนาน /ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ/และขอให้ สัมฤทธิผลพระนิพพานในชาติปัจจุบันนี้ด้วยเทอญ ฯ

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา

พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ... (กราบ)

สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม

ธัมมัง นะมัสสามิ... (กราบ)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สังฆัง นะมามิ... (กราบ)

พระมนตรี สุมนฺตี

วัดเทพศิรินทราวาส

พระภาวนาปัญญาวิสุทธิ์
อำพัน บุญ - หลง อาภรโณ

พระ	เถระปฏิบัติต้อง	พุทธธรรม
ภาวนา	ดับนิวรณ์นำ	จิตว่าง
ปัญญา	เกิดเห็นธรรม	ดับอ - วิชชาแฮ
วิสุทธิ์	ด้วยกิเลสร้าง	ปล่อยสิ้นปัญจขันธ์
อำ	ไพจิตท่านแจ้ง	รู้เห็น ธรรมแฮ
พัน	หมื่นยากหาเว้น	ท่านได้
บุญ -	กุศลท่านมิเว้น	เพียรก่อ เสมอนา
หลง	โลภโกรธท่านไร้	หลุดพ้นสงสาร
อา	ลัยโพธิ์พฤกษ์ล้ม	โค่นลง
ภ	ควสาวกปลง	ชีพม้วย
ร	วิดั่งเกียรติท่านคง	ปรากฏ นิรันดร์แฮ
โณ	จิตนบกายด้วย	นบน้อมบูชา

หลวงปู่เล่าให้ฟัง

ผมได้มีโอกาสรับใช้ช่วยอุปัฏฐากหลวงปู่ ช่วงไม่กี่ปีก่อนที่ท่านจะมรณภาพ และรู้สึกยินดีที่ได้รับใช้พระสุปฏิปันโน หลวงปู่เป็นพระที่เคร่งครัดในการปฏิบัติตามพระธรรมพระวินัยมีปกติเมตตา ตลอดเวลาที่ได้รับใช้ท่าน ไม่เคยเห็นท่านโกรธใคร ทั้ง ๆ ที่น่าจะโกรธ (สำหรับปุถุชนเช่นผม) หลวงปู่มักจะถ่อมตัวไม่ชอบแสดงออก สอนด้วยการปฏิบัติให้ดูมีขันติสูง โดยเฉพาะต่อความเจ็บป่วย เรื่องต่อไปนี้เป็นเรื่องที่หลวงปู่มีเมตตาเล่าให้ฟัง หรือบางเรื่องก็ศิษย์ใกล้ชิดหลวงปู่เล่าให้ฟัง หากท่านผู้อ่าน ๆ แล้วเห็นว่าดี ผมก็ขอน้อมนำความดีนี้ถวายเป็นสักการบูชาพระคุณของหลวงปู่ที่มีเมตตาแก่ผมและครอบครัวเสมอมา

หลวงปู่กับสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์พระอุปัชฌาย์

หลวงปู่เล่าให้ฟังว่าสมเด็จอุปัชฌาย์ท่านเป็นคนละเอียดเรียบร้อยประหยัด วันแรก ๆ ที่มาบวชกับท่าน นอกจากจะสอนพระธรรมพระวินัยแล้ว ท่านยังสอนสิ่งที่ท่านเห็นว่าเป็นประโยชน์อื่น ๆ เช่นสอนวิธีติดดวงตราไปรษณียากรบนซองจดหมาย โดยนำน้ำมาลูบที่มุมซองที่จะติดดวงตราไปรษณียากร แล้วจึงติดลงไปทำให้ติดดวงตราไปรษณียากรได้เรียบร้อยไม่เบี้ยว ท่านสอนวิธีใช้สบู่ที่เหลือใช้รวบกับก้อนใหม่เพื่อจะได้ใช้สบู่หมด ท่านสอนหลวงปู่ว่าอย่าถือว่าผ่านเมืองนอกเมืองนามาจะรู้หมดทุกอย่าง อย่ามีทิฏฐิมานะจะทำให้เป็นคนสอนยาก

หลวงปู่ท่านมีความกตัญญูสูง ท่านกราบเท้าโยมพ่อโยมแม่ก่อนนอนมาตั้งแต่เด็ก เมื่อมาบวชสมเด็จ ฯ ได้สอนให้กราบห้าครั้ง และสั่งหลวงปู่ว่าเวลาลูกศิษย์บวชแล้วสึก วันที่สึกต้องให้กราบเท้าคุณพ่อคุณแม่ ซึ่งตรงกับอุปนิสัยเดิมของหลวงปู่ ๆ ก็จึงสอนไม่เฉพาะลูกศิษย์ลูกหาแม้แต่ผู้ที่มาทำบุญมากราบนมัสการท่าน โดยเฉพาะเด็ก ๆ ท่านจะสอนให้กราบเท้าคุณพ่อคุณแม่ก่อนนอน และสอนให้มีความกตัญญูกตเวทีต่อคุณพ่อคุณแม่ ท่านมักจะสอนว่าเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ อุปัชฌาย์สอนไว้ว่า พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เพราะใครฆ่าพ่อฆ่าแม่เป็นอนันตริยกรรม ต้องตกอเวจีนรก ใครฆ่าพระอรหันต์ก็เป็นอนันตริยกรรม ต้องตกอเวจีนรกเช่นเดียวกัน เมื่อมีโทษเท่ากันก็ย่อมมีคุณเท่ากัน ต่างแต่ว่าพระอรหันต์สอนคนให้เป็นพระอรหันต์ได้ แต่พ่อแม่สอนลูกให้เป็นพระอรหันต์ไม่ได้แต่ให้ชีวิตเลี้ยงดูลูก ท่านมักจะนำประวัติหลวงปู่ธัมมวิตักโกมาเล่า โดยเฉพาะเมื่อครั้งที่หลวงปู่ธัมมวิตักโกสอนน้องท่านให้ความกตัญญูกตเวทีต่อโยมแม่และโยมยาย ท่านไม่เช่นนั้นก็จะไม่ต่างอะไรกับหมา แล้วหลวงปู่ก็มักจะย้อนถามเด็ก ๆ ที่มาหาท่านว่าหนูอยากเป็นหมาหรือเปล่า ถ้าไม่อยากเป็นก็ต้องกตัญญูต่อคุณพ่อคุณแม่อย่าทำให้คุณพ่อคุณแม่เสียใจ จงทำแต่สิ่งที่คุณพ่อคุณแม่ชื่นใจ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้เก่ง ๆ ถ้าเป็นผู้ใหญ่ท่านมักจะสอนว่าสิ่งใดที่เป็นความปรารถนาของคุณพ่อคุณแม่ ยกเว้นแต่เดือนและดาวแล้วต้องหามาสนองพระเดชพระคุณท่านให้จงได้

หลวงปู่เล่าให้ฟังถึงอานิสงส์ของการไหว้ ๕ ครั้ง ตามที่สมเด็จฯ พระอุปัชฌาย์สอนไว้ว่า มีปลัดท่านหนึ่งเป็นลูกศิษย์ในเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ ได้ไหว้ห้าครั้งเป็นประจำมิเคยขาด วันหนึ่งออกไปจับผู้ร้ายที่หมู่บ้านนอกอำเภอออกไปจึงไปค้างที่บ้านคนรู้จัก โดยหารู้ไม่ว่าผู้ร้ายได้พักอยู่บ้านเดียวกัน

พอตกกลางคืนผู้ร้ายลอบเข้ามาจะทำร้ายปลัด แต่หาปลัดท่านนั้นไม่พบ พบแต่พระภิกษุรูปหนึ่งนอนอยู่ ผู้ร้ายคิดว่าเรามาฆ่าปลัดไม่ได้มาฆ่าพระ จึงออกไปแล้วก็กลับเข้ามาใหม่เพื่อหาปลัดแต่ก็พบแต่พระภิกษุอีก แต่เมื่อคิดอีกทีก็เห็นชัด ๆ ว่าปลัดเข้าไปนอนในห้องนั้นแน่ ก็เข้าไปอีกแต่ก็พบแต่พระนอนอยู่แล้ว รุ่งขึ้นจึงพบว่าในห้องมีแต่ปลัดจึงยอมมอบตัวเพราะอัศจรรย์ในตัวปลัด และได้เล่าเรื่องให้ปลัดฟัง

เมื่อใดที่หลวงปู่มีโอกาส หลวงปู่จะเข้าไปกราบที่เท้าเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ เสมอ และจะนำธูปเทียนเครื่องสักการะซ่อนไว้ในจีวรเพื่อไม่อยากจะให้คนอื่นเห็น จะทำให้คนอื่นเข้าใจผิดคิดว่าเข้าไปประจบเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ หลวงปู่เล่าให้ฟังว่าเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ ท่านใช้ของประหยัดมาก ทำบุญกับท่านแล้วชื่นใจอย่างธูปหอมที่มีราคาเวลาท่านสวดมนต์ท่านจะจุดหลังสวดมนต์เสร็จแล้วท่านจะดับ เมื่อถึงเวลาสวดมนต์ใหม่จึงจะจุดใหม่ เจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ คงจะเห็นความดีของหลวงปู่จึงได้แต่งตั้งหลวงปู่เป็นพระคู่สวดอบรมพระนวกที่มาบวช และแนะนำบุคคลที่นำบุตรหลานมาบวชกับท่านแต่ยังไม่มีพระพี่เลี้ยงว่า “มหาอำพันนี้ดีนะ บวชแล้วไปอยู่กับมหาอำพันซิ” ซึ่งหลวงปู่ก็รับสนองพระเดชพระคุณอบรมพระบวชใหม่เหล่านั้นอย่างดียิ่ง ซึ่งเมื่อสึกออกไปแต่ละท่านก็ไปทำหน้าที่ของตนประสบความสำเร็จ บางท่านก็ออกไปรับใช้ประเทศชาติได้เป็นใหญ่เป็นโต

เจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ ท่านเป็นคนเรียบร้อยละเอียดลออทำอะไรเป็นระเบียบ ซึ่งหลวงปู่ได้รับความเป็นระเบียบเรียบร้อยมาจากพระอุปัชฌาย์ท่าน ดังจะเห็นได้จากการปักธูปบูชาพระ หลวงปู่จะปักตรงกลางก่อนแล้วจึงจะปักดอกซ้ายมือ แล้วจึงจะปักดอกขวามือเว้นให้ช่องไฟเท่ากัน เจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ บอกว่า เราบูชาพระรัตนตรัยซึ่งเป็นสิ่งสูงสุด

จึงควรจะประณีตบรรจงให้สมควรกับการบูชาของสูง การวางกระถางธูปแจกัน ต้องดูว่ามีหน้าหลังหรือเปล่า ถ้ามีต้องวางให้ถูกหน้าหลัง ถ้าเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ เห็นใครจัดไม่ถูกต้อง ท่านจะลุกขึ้นไปจัดทันที แม้กระทั่งแจกันเปล่าก็จะต้องจัดให้มีหน้าหลังวางให้เป็นระเบียบ ท่านบอกว่าแจกันเปล่าจัดให้เป็นระเบียบก็ดูสวยเหมือนกัน

หลวงปู่มีความเคารพเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ เป็นอย่างมาก และด้วยความซาบซึ้งในพระคุณของเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ ทุกครั้งที่กล่าวถึงเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ หลวงปู่จะใช้คำว่า "เจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ" ด้วยความเคารพทุกครั้ง และเมื่อถึงวันที่ ๘ มิถุนายน ของทุกปี อันเป็นวันคล้ายวันมรณภาพของเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ หลวงปู่จะอัญเชิญอัฐิของเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ มาตั้งให้ศิษยานุศิษย์ได้สักการะบูชาสรงน้ำ และท่านจะนิมนต์พระเถระในวัดมาฉันภัตตาหารและชักผ้าบังสุกุล เมื่อท่านได้รับสิ่งใดที่ดีและมีประโยชน์ ท่านมักจะให้ลูกศิษย์เก็บไว้เพื่อถวายพระเถระที่ทางวัดนิมนต์มาในงานเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ

หลวงปู่กับหลวงปู่ธัมมวิตักโก (พระยานรรัตน์ราชมานิต)

หลวงปู่เล่าให้ฟังว่า หลวงปู่บวชได้ ๘ เดือน หลวงปู่ธัมมวิตักโกก็มาบวช เมื่อครั้งยังเป็นพระบวชใหม่ ท่านทั้งสองสนิทกันมาก หลวงปู่เคยเล่าให้ฟัง แต่ขอร้องไม่ให้บอกใคร แต่บัดนี้ท่านทั้งสองก็มรณภาพแล้วจึงจะขอเปิดเผย หลวงปู่ธัมมวิตักโกบอกกับท่านว่า "ถึงท่านจะบวชก่อนผมแต่ท่านอายุน้อยกว่าผม (น้อยกว่า ๓ ปี) ผมก็รักท่านเหมือนน้อง" ทุกเย็นหลังจากสวดมนต์ทำวัตรเสร็จท่านทั้งสองจะเดินชมบริเวณวัดด้วยกัน ท่านทั้งสองมีความชำนาญในภาษาอังกฤษ ในบางครั้งท่านจะสนทนากันเป็นภาษาอังกฤษ

หลวงปู่ธัมมวิตกโกท่านสำเร็จกรรมฐานกสิณสีขาวมาตั้งแต่เป็นฆราวาส และท่านยังชำนาญโหราศาสตร์โดยการดูลายมือ ถ้าท่านดูลายมือแล้วพบเห็นอะไรท่านจะใช้กสิณสีขาวดูรายละเอียดให้ลึกเข้าไป ท่านเล่าให้หลวงปู่ฟังว่าสมัยท่านยังรับราชการอยู่ในวัง วันหนึ่งมีสนมนางหนึ่งขอร้องให้ท่านช่วยดูลายมือให้ ท่านดูแล้วพบว่าสนมคนนี้ประพฤติมิดีมิชอบ ท่านก็ใช้กสินเพ่งดูก็รู้ว่าเหตุการณ์เกิดเมื่อไร ท่านทำนายไปถูกต้องนางสนมคนนี้ถึงกับเที่ยวไปบอกใครต่อใครว่า อย่าให้พระยานรรัตน์ ฯ ดูหมอนะ รู้หมดไส้หมดพุง หลวงปู่ขอเรียนกสิณสีขาวกับหลวงปู่ธัมมวิตักโก ซึ่งถ้าใครเคยเข้าไปในห้องนอนหลวงปู่จะพบแผ่นทำกสิณสีขาวติดอยู่ที่ข้างฝา

หลวงปู่บอกว่า หลวงปู่ธัมมวิตักโกมีเมตตากับหลวงปู่มากเมื่อครั้งหลวงปู่เป็นโรคเกาต์ (Gout) ไม่สามารถไปลงโบสถ์ได้ หลวงปู่มีความรู้สึกว่าหลวงปู่ธัมมวิตักโกช่วยรักษาให้ และเมื่อหลวงปู่ค่อยยังชั่วจึงไปหาหลวงปู่ธัมมวิตักโกก็เป็นอย่างนั้นจริง ๆ เพราะหลวงปู่ธัมมวิตักโกบอกหลวงปู่ว่า “I am sending you a supply of mental force or power, which will invigorate and heal you.” (ผมกำลังส่งพลัง หรืออำนาจจิตไปยังท่านเพื่อจะช่วยให้ท่านมีกำลังและช่วยรักษาท่าน) และด้วยเมตตาของหลวงปู่ธัมมวิตักโก หลวงปู่ก็หายจากโรคครั้งนั้นทำให้ท่านเดินได้ตามปกติ

หลวงปู่เล่าให้ฟังว่านอกจากหลวงปู่ธัมมวิตักโกจะฝึกกสินสีขาวแล้วท่านยังฝึกลมปราณแบบโยคะ มีอยู่วันหนึ่งหลังจากฟังพระเทศน์ในวันพระ เมื่อหลวงปู่ธัมมวิตักโกเดินกลับกุฏิกำลังจะก้าวขึ้นบันไดไปชั้นบน รู้สึกว่าร่างกายซีกซ้ายของท่านหมดแรงไปแถบหนึ่ง ท่านทรุดลงนั่งเอามือขวาคลำที่หัวใจ และตรวจดูชีพจรก็ยังเต้นดี ท่านใช้วิธี Directing the Circulation โดยหายใจให้มีอัตราเร็วเท่ากับชีพจร แล้วเดินลมปราณมายัง

ซีกข้างซ้าย ต่อมารู้สึกร่างกายทางซีกซ้ายค่อย ๆ อุ่นขึ้นจนเป็นปกติ เดินขึ้นข้างบนได้ หลวงปู่บอกว่าเสียดายลืมถามท่านว่าการหายใจให้มีอัตราเร็วเท่ากับชีพจรทำอย่างไร และใช้อย่างไร

วันหนึ่งมีพระฝรั่งมาเรียนถามหลวงปู่ธัมมวิตักโกถึงวิธีในการระงับกามวิตกเพื่อทำให้จิตสงบ หลวงปู่ธัมมวิตักโกได้ให้โอวาทพระฝรั่งจนเป็นที่เข้าใจ หลวงปู่ธัมมวิตักโกได้เล่าเรื่องนี้ให้หลวงปู่ฟัง หลวงปู่ฟังแล้วชอบใจจึงขอร้องให้หลวงปู่ธัมมวิตักโกเป็นผู้บอกแล้วหลวงปู่จดตามเป็นภาษาอังกฤษและขอให้ท่านช่วยบอกเป็นภาษาไทยด้วยเพื่อบันทึกไว้จะได้เป็นประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชน หลวงปู่มักจะสอนลูกศิษย์เสมอว่า ถ้าใครอยากจะเป็นพระอนาคามีต้องอ่านและปฏิบัติตามคำสอน “หน่ายกาม” ของหลวงพ่อเจ้าคุณนร ฯ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Sensual craving arises through unwise thinking on the agreeable and delightful.

กามฉันท์หรือกามตัณหา เกิดขึ้นจากความไม่ฉลาด หลงคิดเห็นอารมณ์ต่างๆ เป็นที่ถูกใจและน่ายินดี

It may be suppressed by the following 6 methods :-

สามารถข่มไว้ได้ด้วยวิธีทั้ง 6 ดังต่อไปนี้:-

1. Fixing the mind upon an idea that arouses disgust.

เพ่งใจให้เห็นอสุภารมณ์ คืออารมณ์ที่ปฏิกูลน่าเกลียดไม่งามของสังขารร่างกายจนให้เกิดความเบื่อหน่าย คลายความรักใคร่ หายความกำหนัดยินดี

2. Meditation upon the impurity of the body.

เพ่งพินิจพิจารณาความปฏิกูลของร่ายกาย (แยกออกเป็นอาการ ๓๒ ที่เรียกว่า กายคตาสติภาวนา มี ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เป็นต้น)

3. Watching over the six doors of sense.

ใช้สติสำรวมอินทรีย์ เฝ้าระวังทวารทั้ง ๖ (คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อได้ประสบพบเห็นรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะและธรรมารมณ์ อย่าให้ความรักใคร่กำหนัด ยินดียินร้ายเกิดขึ้นภายในจิตใจ)

4. Moderation in eating.

ให้รู้จักประมาณการบริโภคอาหาร อย่าให้อิ่มมากจนเกินไป จะเป็นเหตุให้เกิดความกำหนัดทางกายและลุกลามเข้าไปถึงจิตใจให้เกิดความเศร้าหมองด้วยฉันทราคะ

5. Cultivating friendship with the good.

ทำความวิสาสะคบหาสมาคมสนทนาปราศรัยสนิทสนมคุ้นเคยกับกัลยาณมิตรเพื่อนผู้ดีงาม ที่จะชักชวนให้สนทนาไปในทางที่จะให้เสื่อมคลายหายความรักใคร่กำหนัดยินดีและยินร้าย ในรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะและธรรมารมณ์

6. Right instruction.

ฝึกฝนปฏิบัติตนในทางที่ถูกตรงตามไตรสิกขา คือ:- ศีล สมาธิ ปัญญา

๑. พยายามกำจัดตัดกิเลสเครื่องเศร้าหมองอย่างหยาบ ที่ล่วงออกมาทางกายวาจาด้วยศีล

๒. พยายามกำจัดตัดกิเลสเครื่องเศร้าหมองอย่างกลาง คือ นิวรณ์ทั้ง ๕ มี กามฉันท์ พยายาท ถีนะมิทธะ อุทธัจจะกุกกุจจะ วิจิกิจฉา ด้วยสมาธิ

ย่นย่อนิวรณ์ ๕ ลงเป็น ๓ คือ :- ๑. ราคะโลภะ ๒. โทสะ ๓. โมหะ ๑. กามฉันทนิวรณ์ ความพอใจในกามเป็นฝ่ายราคะโลภะ ๒. พยาบาทนิวรณ์ ความขึ้งเคียดโกรธเคือง เป็นฝ่ายโทสะ ที่เหลืออีก ๓ คือ ถีนะมิทธะ ความหดหู่ง่วงเหงา อุทธัจจะกุกกุจจะ ความฟุ้งซ่านรำคาญและวิจิกิจฉา ความลังเลสงสัยทั้ง ๓ นี้ เป็นฝ่ายโมหะ

๓. พยายามกำจัดตัดกิเลสอย่างละเอียด ที่เกิดทางทิฏฐิความเห็นด้วยปัญญา ด้วยการพิจารณาเห็นตามความเป็นจริงของสังขาร ซึ่งมีลักษณะเกิดขึ้น เสื่อมสิ้นดับไป ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา

The sensual craving is for - ever destroyed upon the entrance into Anagamiship.

กามฉันท์หรือกามตัณหานี้ สลัดกำจัดตัดได้อย่างเด็ดขาด ต่อเมื่อเข้าสู่กระแสพระอนาคามิมรรค บรรลุถึงพระอนาคามิผล

หลวงปู่ธัมมวิตักโกมิได้มีเมตตาเฉพาะองค์หลวงปู่เท่านั้น แม้แต่ลูกศิษย์ลูกหาของหลวงปู่ท่านก็เมตตาสงเคราะห์ขจัดปัดเป่าทุกข์โศกให้ ดังจะยกตัวอย่างที่หลวงปู่เล่าให้ฟังว่ามีลูกศิษย์หลวงปู่คนหนึ่งอยากจะเรียนแพทย์ แต่สอบเข้าไม่ได้ เผอิญมีคนมาชวนให้ไปเรียนที่เยอรมัน ลูกศิษย์ท่านนี้จึงมาหาหลวงปู่ หลวงปู่บอกว่าฉันจะให้เจ้าคุณนร ฯ ล้างสมองแกให้ดู หลวงปู่จึงพาลูกศิษย์ท่านนี้ไปกราบหลวงปู่ธัมมวิตักโก ซึ่งท่านก็ให้โอวาท และให้ระลึกถึงท่านอยู่เสมอ หลวงปู่บอกว่าลูกศิษย์ท่านนี้ก่อนไปเรียนภาษาเยอรมันที่เมืองไทยแค่ ๒๔ ชั่วโมง และไปเรียนต่อที่เยอรมันอีกไม่เท่าไรถ้าผมจำไม่ผิด คือประมาณ ๖ สัปดาห์ ลูกศิษย์ท่านนี้ก็สามารถเข้าศึกษาแพทยศาสตร์ที่เยอรมันจนจบ

หลวงปู่บอกพวกเราลูกศิษย์อยู่เสมอว่าให้ระลึกถึงหลวงปู่ธัมมวิตักโกอยู่เสมอ เพราะว่าเมื่อครั้งที่ท่านมีชีวิตอยู่ท่านก็ให้ระลึกถึงท่านอยู่เสมอ มีลูกศิษย์หลวงปู่ท่านหนึ่งเป็นตำรวจได้เข้าไปหาหลวงปู่ธัมมวิตักโกเพื่อขอเหรียญ หลวงปู่ธัมมวิตักโกบอกว่าจะเอารูปทำไม รูปสูญหายได้เอานามซิ นับตั้งแต่นั้นมาลูกศิษย์ท่านนั้นก็มักจะภาวนา "ธัมมวิตักโก" อยู่เสมอ วันหนึ่งขณะกำลังนั่งสังสรรค์กับเพื่อน ๆ ตำรวจด้วยกันมีคนมาบอกว่ามีนักเลงกำลังลวนลามผู้หญิงที่ตรอกไข่ ลูกศิษย์ท่านนี้ก็รีบไปกับเพื่อน ๆ อีกสองคน เมื่อไปถึงเพื่อนคนหนึ่งชักปืนออกมายิงแต่ยิงไม่ออกเพราะปืนไม่มีลูกกระสุน พวกนักเลงก็ได้ใจเข้ามารุมทำร้ายทั้งสามคน ลูกศิษย์ท่านนี้เสียทีถูกจับ พวกนักเลงจึงเอามีดมาเชือดคอ ขณะจะถูกเชือดลูกศิษย์ท่านนี้ภาวนา "ธัมมวิตักโก ๆๆ" เมื่อผู้ร้ายเชือดคอ ลูกศิษย์ท่านนี้เสร็จก็พากันหนีไป ลูกศิษย์ท่านนี้เอามือกุมคอ แต่ก็ยังมีสติไปช่วยประคองเพื่อนที่ถูกรุมทำร้ายเสียสะบักสะบอม เรียกสามล้อให้นำมาส่งที่โรงพยาบาลกลาง ก่อนจะขึ้นเตียงเพื่อเย็บแผล ลูกศิษย์ท่านนี้เห็นจีวรสีเหลืองผ่านแว้บ และได้ยินเสียงว่าให้แผ่เมตตาให้กับวิญญาณที่เสียชีวิตที่เตียงนี้ และเมื่อขึ้นเตียงไปแล้วรู้สึกอึดอัดก็มีเสียงแว่วให้ขอแอมโมเนีย ท่านก็ขอแอมโมเนียทำให้ดีขึ้น ผลปรากฏว่าแผลไม่ลึก โชคดีที่ไม่ถูกเส้นเลือดใหญ่ หลวงปู่มักเล่าเรื่องนี้ให้ลูกศิษย์คนอื่นฟังเสมอ และก็มีหลายท่านที่ถึงคราวคับขันจะภาวนานึกถึงหลวงปู่ธัมมวิตักโกก็รอดพ้นอันตราย บางท่านถูกจ่อยิงที่หัวใจแต่ระลึกถึงหลวงปู่ธัมมวิตักโกลูกกระสุนเข้าแต่ชั้นใต้ผิวหนัง บางท่านเดินทางในทะเลเจอคลื่นใหญ่ ๆ สูงกว่าเรือ แต่รำลึกถึงหลวงปู่ธัมมวิตักโกก็สามารถรอดพ้นอันตรายมาได้

เมื่อหลวงปู่ได้เป็นพระครู หลวงปู่ธัมมวิตักโกได้พูดล้อเล่นว่า “ไม่อยากเข้าใกล้ท่านพระครู เหม็นสาบจีวรไม่ได้ซัก” และในปีนั้นลูกศิษย์หลวงปู่ก็ร่วมกันจะจัดฉลองสมณศักดิ์แต่หลวงปู่ไม่ยอมเพราะสมเด็จ ฯ พระอุปัชฌาย์ได้เป็นสมเด็จ ฯ ท่านยังไม่ฉลอง ลูกศิษย์ลูกหาจึงขอจัดงานวันเกิดแทน และเงินที่เหลือได้นำไปพัฒนาวัดที่เห็นสมควร ซึ่งต่อมาก็ได้เลือกพัฒนาวัดสนามรัตนาวาส หลวงปู่เล่าให้ฟังว่า หลวงปู่ธัมมวิตักโกได้ทำนายว่าหลวงปู่จะได้สร้างโบสถ์ และเมื่อสร้างเสร็จหลวงปู่ก็จะมรณภาพ ทั้ง ๆ ที่ในขณะนั้นเงินที่หลวงปู่ได้รับยังไม่สามารถจะสร้างโบสถ์ ซึ่งต่อมาอีกสิบกว่าปีหลวงปู่จึงได้สร้างโบสถ์จนเรียกว่าเสร็จแล้วหลวงปู่ก็มรณภาพจริง ๆ

หลวงปู่มีศรัทธาต่อหลวงปู่ธัมมวิตักโกเสมอมา แม้หลวงปู่ธัมมวิตักโกจะบวชทีหลังแต่หลวงปู่ก็ให้ความนับถือหลวงปู่ธัมมวิตักโกในฐานะอาจารย์ด้วยความซาบซึ้งในพระคุณของหลวงปู่ธัมมวิตักโก หลวงปู่จะยกมือไหว้ทุกแห่งที่มีรูปจำลองของหลวงปู่ธัมมวิตักโกไม่ว่าจะเป็นกุฏิที่ท่านเคยอยู่ โกดังเก็บศพที่ท่านเคยนั่งกรรมฐาน โดยเฉพาะมณฑปเก็บอิฐหลวงปู่ธัมมวิตักโก ถ้าใครนำดอกไม้ พวงมาลัยมาถวายหลวงปู่ ๆ จะให้นำไปสักการะที่มณฑปเก็บอัฐหลวงปู่ธัมมวิตักโกเสมอ และบอกทุกคนที่มากราบท่านเสมอว่า “ต้องไปกราบหลวงพ่อเจ้าคุณนร ฯ นะ ของดีวัดเทพ ฯ” แล้วจะให้ธูปไปพร้อมเสร็จ ก่อนหลวงปู่ธัมมวิตักโกจะมรณภาพท่านเป็นมะเร็งที่ขากรรไกรล่าง หลวงปู่บอกว่าก็เห็นแต่หลวงปู่ธัมมวิตักโกนี่แหละที่เป็นมะเร็งแล้วไม่แสดงอาการทุรนทุรายมีขันติต่อโรคาพยาธิ หลังจากหลวงปู่ธัมมวิตักโกมรณภาพ ทุกวันศุกร์ซึ่งจะตรงกับวันมรณภาพของหลวงปู่ธัมมวิตักโกหลวงปู่จะถวายสังฆทานเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้

สมเด็จ ฯ พระอุปัชฌาย์ และ หลวงปู่ธัมมวิตักโกมิเคยขาดเป็นเวลาเกือบ ๒๐ ปี นอกจากนี้ด้วยความซาบซึ้งในพระคุณของสมเด็จ ฯ พระอุปัชฌาย์ และหลวงปู่ธัมมวิตักโก หลวงปู่ได้สร้างโบสถ์วัดสนามรัตนาวาส เพื่อประดิษฐานรูปจำลองของท่านทั้งสองและที่หน้าบันด้านหลังได้จารึกนามของท่านทั้งสองไว้

หลวงปู่กับหลวงปู่ครูบาธรรมชัย (พระครูวรเวทย์วิสิฐ) วัดทุ่งหลวง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

หลวงปู่ได้ติดตามหลวงพ่อฤษีลิงดำ (พระสุธรรมยานเถระ) เพื่อหาพระอาจารย์ทางภาคเหนือ และหนึ่งในนั้นคือหลวงปู่ครูบาธรรมชัย หลวงปู่มีความสนิทคุ้นเคยกับหลวงปู่ครูบาธรรมชัยมาก หลวงปู่มักจะร่วมงานของหลวงปู่ครูบาธรรมชัยไม่ว่าจะเป็นงานวันเกิด หรือแม้แต่งานทอดกฐินที่วัดทุ่งหลวง หลวงปู่ก็ไปร่วมงานเสมอ หลวงปู่ครูบาธรรมชัยก็มีความเคารพหลวงปู่มาก พบหลวงปู่ไม่ว่าที่ไหนต้องกราบหลวงปู่ก่อนเสมอ และเมื่อหลวงปู่มีงานวันเกิด งานทอดกฐินท่านก็มาร่วมมิเคยขาด เมื่อหลายปีก่อนมีลูกศิษย์หลวงปู่ไปทำบุญกับท่าน ๆ ทราบท่านบอกว่า “ทำบุญกับหลวงปู่มหาอำพันดีแล้ว เพราะท่านเป็นพระอริยสังโยชน์ห้าท่านตัดได้แน่ มานะ ทิฏฐิท่านตัดได้แน่ เพราะท่านมีความอ่อนน้อมไม่ถือเนื้อถือตัว รูปราคะ อรูปราคะ ท่านก็ตัดได้ ส่วนอวิชา และอุทธัจจะ อาตมาไม่แน่ว่าท่านตัดได้แล้วหรือยัง” หลังจากนั้นไม่นานลูกศิษย์ท่านนั้นก็มาเล่ากราบเรียนให้หลวงปู่ทราบ

เมื่อคราวทำบุญอายุครบ ๘๔ ปีของหลวงปู่ ก่อนงานหลวงปู่ปรารภให้ลูกศิษย์ (คุณอรสา ณ ระนอง) ว่าท่านคงจะอยู่ได้อีกไม่นาน ลูกศิษย์ท่านนี้ก็ไปกราบเรียนให้หลวงปู่ครูบาธรรมชัยทราบ หลวงปู่ครูบาธรรมชัยจึงทำพิธีสืบชะตาหลวงปู่เป็นพิเศษ โดยจัดทำบายศรีรูปธรรมจักรซึ่งมีอัฏฐบริขารอยู่ภายใน เป็นที่ปลื้มปีติแก่ลูกศิษย์หลวงปู่ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ หลวงปู่ครูบาธรรมชัยมรณภาพที่โรงพยาบาลจุฬา ฯ หลวงปู่ก็ช่วยจัดงานศพเป็นที่เรียบร้อย และหลวงปู่ยังร่วมขบวนไปส่งศพจนถึงดอนเมือง นับว่าท่านทั้งสองมีความเคารพซึ่งกันและกันเป็นอย่างมาก

หลวงปู่กับหลวงปู่ครูบาชัยวงษา (พระครูพัฒนกิจจานุรักษ์) วัดพระบาทห้วยต้ม อ.ลี้ จ.ลำพูน

หลวงปู่ได้รู้จักกับหลวงปู่ครูบาชัยวงษา เมื่อครั้งที่หลวงพ่อฤๅษีลิงดำพาไปกราบครูบาอาจารย์ภาคเหนือ หลวงปู่ครูบาชัยวงษามีความเคารพหลวงปู่มาก หลวงปู่ก็เคารพในคุณธรรมของหลวงปู่ครูบาชัยวงษาเช่นเดียวกัน หลวงปู่เคยไปวัดพระบาทห้วยต้มหลายครั้ง และที่สำนักกิจห้วยต้มที่รังสิต เมื่อมีใครนำพระพุทธรูปมาถวายหลวงปู่ ๆ จะขออนุญาตเจ้าภาพขอนำพระพุทธรูปไปประดิษฐานวัดต่างจังหวัด ซึ่งพอท่านทราบว่าหลวงปู่ชัยวงษามากรุงเทพ ฯ ท่านมักจะนิมนต์หลวงปู่ครูบาชัยวงษามารับพระพุทธรูปเหล่านั้นเสมอ

หลวงปู่ชัยวงษาทำพิธีสืบชะตาให้หลวงปู่หลายครั้ง และเมื่อคราวนี้หลวงปู่อาพาธอยู่ที่โรงพยาบาลปิ่นเกล้าครั้งแรก หลวงปู่ครูบาชัยวงษาไปกราบเยี่ยมพร้อมนำพุ่มดอกไม้ธูปเทียนไปกราบอาราธนาให้หลวงปู่อยู่ช่วยพระศาสนา ซึ่งหลวงปู่ก็รับอาราธนา

ก่อนหลวงปู่จะมรณภาพ หลวงปู่ปรารภที่จะสร้างกุฏิไว้วัดพระบาทห้วยต้ม ซึ่งหลวงปู่ครูบาชัยวงษา ได้สร้างกุฏิไม้สักตามความปรารถนาหลวงปู่ และท่านตั้งใจจะไว้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระสังฆราช

ทุกครั้งที่ท่านทั้งสองพบกันท่านจะกราบซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้พบเห็นเกิดความปิติยินดีที่ได้พบเห็นความอ่อนน้อมของพระเถระผู้ใหญ่ทั้งสองรูป หลวงปู่มักพูดเสมอว่า เราวัวพี่วัวน้องนะ เพราะหลวงปู่เกิดปีฉลู หลวงปู่ครูบาชัยวงษาก็เกิดปีฉลู แต่หลวงปู่เกิดก่อนหนึ่งรอบ

หลวงปู่กับหลวงปู่บุดดาถาวโร

หลวงปู่เคารพในหลวงปู่บุดดามาก งานวันทำบุญคล้ายวันเกิดหลวงปู่บุดดา ถ้าหลวงปู่ไม่ติดธุระจำเป็น หลวงปู่มักจะนำเครื่องสักการะไปกราบหลวงปู่บุดดาเสมอ หลวงปู่เคยไปกราบหลวงปู่บุดดาและกราบเรียนว่า “ธรรมอันใดที่หลวงปู่ได้แล้วขอผมมีส่วนในธรรมนั้น” หลวงปู่บุดดาตอบว่า “แล้วธรรมที่ตัวเองได้แล้วจะให้บอกไหม” ซึ่งแสดงว่าหลวงปู่คงจะได้คุณธรรมอันประเสริฐ และเมื่อหลวงปู่มรณภาพ หลวงปู่บุดดาทราบก็ได้ฝากแป้งเสกต่างน้ำรดน้ำศพมา และได้บอกว่า “เจ้าคุณตาย แต่ธรรม (ของหลวงปู่) ไม่ตาย”

หลวงปู่กับครูบาชุ่ม โพธิโก

หลวงปู่ตามหลวงพ่อฤาษีลิงดำไปกราบหลวงปู่ชุ่ม โพธิโก ที่วัดวังมุ่ย จ.ลำพูน หลวงปู่เล่าให้ฟังว่าหลวงปู่ดีใจที่ได้ถวายผ้าไตร และกลดในวันที่หลวงปู่ชุ่มออกนิโรธสมาบัติ

หลวงปู่ได้ขอศึกษาวิชากับหลวงปู่ชุ่ม โพธิโก และที่หลวงปู่มักนำมาสอนต่อเสมอก็คือคาถาไล่มาร เวลาเจริญกรรมฐาน หลวงปู่กราบเรียนถามครูบาชุ่ม โพธิโกว่าบางครั้งเจริญกรรมฐานแล้วมาแทรกทำให้คิดไปในทางสกปรก หลวงปู่ครูบาชุ่มจึงให้คาถา ตรํ เมยาจามะ ภาวนาก่อนเจริญกรรมฐาน พร้อมยกมือขวาผลักไปทั้ง ๔ ทิศ หลวงปู่เคารพในครูบาชุ่มมาก หลวงปู่บอกว่าเสียดายงานถวายเพลิงครูบาชุ่มหลวงปู่ไม่สามารถไปได้

หลวงปู่กับครูบาคำแสน คุณาลังกาโร

วัดดอนมูล จ.เชียงใหม่

หลวงปู่รู้จักครูบาคำแสน คุณาลังกาโร และมีความสนิทสนมกับครูบาคำแสน หลวงปู่เคยไปวัดดอนมูลหลายครั้ง หลวงปู่ขอให้หลวงปู่คำแสนเสกวัวธนูให้ ซึ่งวัวธนูตัวนี้เก็บไว้ที่กุฏิหลวงปู่ หลวงปู่ขอศึกษาวิชากับครูบาคำแสน คุณาลังกาโร หลวงปู่คำแสนสอนคาถาไล่ฝน ไล่ไฟ ไล่สัตว์ร้าย คาถานี้คือ วิวะ อวะ สุสัตตะ วิวะ สวาหะ หลวงปู่บอกว่า ถ้าเข้าป่าแล้วได้ยินเสียงสัตว์ร้ายให้ภาวนาคาถานี้แล้วใช้นิ้วกลางชี้ไปทิศนั้น

แล้วในงานพระราชทานเพลิงศพครูบาคำแสน คุณาลังกาโร หลวงปู่ก็ไปร่วมงานในครั้งนั้นด้วย

หลวงปู่กับพระสุพรหมยานเถร (ครูบาพรหมา) วัดพระบาทตากผ้า จ.ลำพูน

หลวงปู่ไปกราบครูบาพรหมาหลายครั้ง หลวงปู่เล่าให้ฟังว่าหลวงปู่ครูบาพรหมาเป็นพระที่ทันสมัย จริยาวัตรน่าเลื่อมใส คำสอนของท่านดีมากเต็มไปด้วยเหตุและผล หลวงปู่ได้กราบถามปัญหาท่านหลายอย่าง ท่านก็ตอบจนหลวงปู่เข้าใจแจ่มแจ้ง ท่านยังสอนคาถาไล่งูให้กับหลวงปู่ว่าโอม วะวุธ พระยาครุฑ จะยืน เดิน นั่ง นอน โอม วะวุธ พระยาครุฑจะกินงู

งานพระราชทานเพลิงศพพระสุพรหมยานเถระ หลวงปู่ชราภาพไปไม่ได้จึงฝากดอกไม้สักการะให้ลูกศิษย์นำไปแทน

หลวงปู่กับสมเด็จพระกาฬ

หลายท่านที่เคยมาถวายสังฆทานกับหลวงปู่เวลาอุทิศส่วนกุศลมักจะได้ยินหลวงปู่ "ขออุทิศส่วนกุศลนี้ให้แก่เทพเจ้าทั้งหลายทั่วสากลพิภพสมเด็จพระกาฬ..." หลวงปู่ได้มีเมตตาเล่าเรื่องสมเด็จพระกาฬให้ฟังว่า

เมื่อครั้งหลวงปู่ป่วยเป็นโรคเกาท์หลวงปู่ไปไหนไม่ได้ วันหนึ่งประมาณ ๑ ทุ่ม หลวงปู่กำลังอ่านหนังสืออยู่ สักครู่ท่านพลิกตัวก็พบผู้ชายคนหนึ่งนั่งพับเพียบเรียบร้อย นั่งห่างประมาณศอกกว่า ตัวดำหน้าดำใส่เสื้อราชประแตน นุ่งผ้าโจงกระเบน หลวงปู่เห็นแต่ไม่สนใจอะไร ท่านหันหน้าหลบอ่านหนังสือต่อ ต่อมาหลวงปู่จึงให้อาจารย์อำนวยช่วยตรวจให้จึงทราบว่าเป็นสมเด็จพระกาฬจะมานิมนต์หลวงปู่ไปอินเดีย ซึ่งต่อมาหลวงปู่ก็ได้ไปอินเดียจริง ๆ

ทุกครั้งที่หลวงปู่ทำบุญทำกุศล หลวงปู่จะอุทิศส่วนกุศลมิใช่เฉพาะสังฆทาน ท่านจะต้องอุทิศส่วนกุศลให้สมเด็จพระกาฬเสมอ

หลวงปู่กับพระแก้วมรกต (พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร)

หลวงปู่มีความเคารพเลื่อมใสในองค์พระแก้วมรกตอย่างมาก คุณโยมบิดาจะมาสวดมนต์ที่วัดพระแก้วทุกวันพระ ซึ่งบางครั้งหลวงปู่ก็ติดตามมาด้วย เมื่อหลวงปู่จบการศึกษาที่โรงเรียนสวนกุหลาบแล้วเข้ารับราชการ หลวงปู่ปรารถนาจะไปศึกษาต่างประเทศ ซึ่งสมัยนั้นผู้ที่จะไปได้ต้องเป็นเชื้อพระวงศ์หรือลูกเจ้าลูกนาย หรือไม่ก็ต้องเป็นผู้มีอันจะกิน หลวงปู่บอกว่าหลวงปู่ไม่เข้าข่ายทั้ง ๓ ประการ เผอิญทางราชการประกาศสอบชิงทุนเพื่อไปศึกษาที่ประเทศอังกฤษ หลวงปู่จึงสมัครสอบแล้วหลวงปู่ก็มาบนกับพระแก้วมรกตว่าถ้าหลวงปู่ได้ไปจะถวายไข่ต้ม ๓๐๐ ฟอง หลังจากบนบานเสร็จหลวงปู่ก็สังหรณ์ใจว่าข้อสอบจะออกเรื่อง Aviation (การบิน) เพราะยุคนั้นการบินเป็นเรื่องใหม่ หลวงปู่จึงแต่งเรียงความ (essay) ภาษาอังกฤษเรื่อง Aviation แล้วไปให้รุ่นพี่ท่านหนึ่งซึ่งจบมาจากต่างประเทศช่วยขัดเกลาให้เรียบร้อย พอถึงวันสอบปรากฏว่าข้อสอบออกให้เรียงความเป็นภาษาเรื่อง Aviation พอดี หลวงปู่จึงสอบได้เป็นที่ ๑ ของผู้ที่เข้าสอบทั้งหมด ๓๐๐ คน หลวงปู่ได้ไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษสมความปรารถนา นับตั้งแต่นั้นมาหลวงปู่ยิ่งเพิ่มความศรัทธาในองค์พระแก้วมรกตยิ่งขึ้น แม้เมื่อมาอุปสมบทแล้วหลวงปู่ก็ยังเคารพศรัทธาอยู่ไม่เสื่อมคลาย เมื่อมีโอกาสก็จะไปสักการะพระแก้วมรกตอยู่เสมอ หลวงปู่บอกว่าเมื่อเป็นพระยิ่งได้กราบพระแก้วมรกตใกล้ยิ่งขึ้น เพราะทางวัดจัดให้พระภิกษุสงฆ์ไปนั่งกราบสักการะด้านหน้า

ก่อนนี้พระที่มาบวชอยู่กับหลวงปู่จะสึก หลวงปู่จะนำไปกราบพระแก้วมรกตเสมอไม่ว่าจะบวชระยะสั้นหรือบวชตลอดพรรษา หลวงปู่บอกว่าพระแก้วมรกตท่านเมตตาหลวงปู่ทำให้วัดพระแก้วเหมือนดั่งกับ

วัดเทพศิรินทร์ ฯ วันหนึ่งหลวงปู่ชวนลูกศิษย์ไปไหว้พระแก้วมรกต ลูกศิษย์บอกว่าให้ไปวันพระหรือไม่ก็วันอาทิตย์ หลวงปู่บอกว่าไปวันธรรมดาก็ได้ ลูกศิษย์จึงตามใจหลวงปู่ ไปวัดพระแก้ววันธรรมดา วันนั้นไปถึงเจ้าหน้าที่ปิดประตูตีครั่งเสียแล้ว ซึ่งหมายความว่าหมดสิทธิที่จะเข้าไปกราบข้างใน แต่เผอิญมีแขกต่างประเทศมาเจ้าพนักงานจึงเปิดอีกครั้ง ทำให้คณะของหลวงปู่ได้เข้าไปกราบสักการะด้วย หลวงปู่บอกว่านี่เป็นเพราะท่านเมตตานะจึงได้เข้าไป ไม่งั้นอาจารย์เสียหน้าแย่เลย

ลูกศิษย์ลูกหาทราบว่าหลวงปู่ศรัทธาในองค์พระแก้วมรกต ได้ทำพระเครื่องเป็นรูปพระแก้วมรกตทั้งเนื้อโลหะและเนื้อผงแจกหลายรุ่น บางรุ่นหลวงปู่ก็ขอให้หลวงปู่ธัมมวิตักโกอธิษฐานให้ด้วย ซึ่งผู้ที่ได้รับก็ประสบกับปาฏิหาริย์มากมาย และในคราวฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ ได้ทรงทำหนังสือวัดพระแก้วขึ้นมา ในหนังสือนั้นมีรูปพระแก้วมรกตทรงชุดฤดูหนาว หลวงปู่จึงมอบให้คุณวิชัย จรรยาทิพย์สกุล ถ่ายรูปจากหนังสือแล้วหลวงปู่ก็แจกรูปพระแก้วมรกตให้กับลูกศิษย์ลูกหาเพื่อนำไปสักการะและบนบานยามมีเรื่องทุกข์ร้อน ซึ่งก่อนหน้านั้นเวลาลูกศิษย์มีเรื่องทุกข์ร้อนท่านมักจะแนะนำให้ไปบนกับพระแก้วมรกตถึงที่วัดและต่อมาหลวงปู่ได้ขอร้องคุณวิชัยให้อัดขยายภาพพระแก้วมรกตขนาดใหญ่ เพื่อนำไปประดิษฐานที่อุโบสถวัดสนามรัตนาวาส ถวายแด่พระสงฆ์ที่หลวงปู่เคารพ และแจกให้ลูกศิษย์ลูกหานำไปสักการะ หลวงปู่บอกว่าภาพพระแก้วนี้แหละเหมือนองค์จริง ถึงใครจะจำลองอย่างไรก็ไม่มีวันเหมือนองค์จริง เวลามีใครนำพวงมาลัยหรือดอกไม้แปลก ๆ หลวงปู่มักจะนำไปสักการะภาพพระแก้วมรกตที่ตั้งเป็นประธานในห้องนอนท่านเสมอ

หลวงปู่กับหลวงพ่อกัสสปมุนี
วัดปิปผลิวนาราม อ.บ้านค่าย จ.ระยอง

หลวงปู่รู้จักหลวงพ่อกัสสปมุนี โดยการอ่านประวัติของท่านจากหนังสือ หลวงปู่บอกว่า "องค์นี้สำคัญเคยไปปราบฤาษีที่อินเดีย เคยใช้พลังจิตยกตู้รถไฟขึ้นทางชันขนาดสะพานพุทธได้" และต่อมาประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ทั้งสองท่านก็ได้พบกันในงานทำบุญวันเกิดของหลวงปู่ครูบาชัยวงษาพัฒนา วัดพระบาทห้วยต้ม ที่วัดบุบผาราม วันนั้นทั้งสองท่านสนทนากันถูกอัธยาศัยกันดี และเมื่อหลวงปู่กลับมาจากงานเล่าให้ฟังว่า หลวงปู่ได้สนทนากับหลวงพ่อกัสสปมุนี มีตอนหนึ่งหลวงพ่อกัสสปมุนีเล่าให้ฟังว่าเสือที่วัดท่านไม่กินเนื้อสัตว์ กินแต่ระกำ หลวงปู่บอกว่ามีโอกาสจะถามท่านว่าท่านทำอย่างไร ต่อมาไม่นานหลวงพ่อกัสสปมุนีก็มากราบเยี่ยมหลวงปู่ที่กุฏิ นำหนังสือที่ท่านแต่งมาถวาย ท่านเล่าให้หลวงปู่ฟังว่าวันงานที่วัดบุบผาราม ท่านไปถึงก่อนพอหลวงปู่ไปถึงเดินขึ้นศาลา ท่านมองเห็นรัศมีกายของพระอริยะที่หลวงปู่ท่าน จึงทราบด้วยญาณว่า หลวงปู่เป็นพระอริยะ หลวงปู่เรียนถามท่านถึงวิธีทำให้เสือไม่รังแกสัตว์ ท่านบอกว่าท่านภาวนาคาถาบทหนึ่ง แล้วเป่าไปในทิศทั้งสี่ แล้วท่านก็บอกคาถาบทนั้นแก่หลวงปู่ ซึ่งหลังสวดมนต์ไหว้พระหลวงปู่จะว่าคาถาบทนี้แล้วเป่าไปในทิศทั้งสี่เป็นประจำ

เมื่อหลวงปู่เจริญชนมายุครบ ๘๔ ปี หลวงพ่อกัสสปมุนีทราบท่านปรารภว่าจะมาร่วมงานหลองปู่จึงนิมนต์ท่านมา นับแต่นั้นมาหลวงพ่อก็มางานวันเกิดหลวงปู่ทุกปี และเมื่อมีงานบุญงานกุศลเนื่องด้วยหลวงพ่อกัสสปมุนี เช่น วันเกิดท่าน ท่านออกสมาบัติ หลวงปู่จะฝากสิ่งของจตุปัจจัยไปร่วมทำบุญเสมอ เมื่อหลวงพ่อกัสสปมุนีมรณภาพ หลวงปู่ก็ไม่ได้นิมนต์องค์อื่นมาแทน และท่านยังฝากของไปถวายที่วัดปิปผลิวนาราม ท่านบอกว่าศพท่าน

ยังไม่เผาก็เสมือนท่านอยู่ เมื่อสมัยที่หลวงพ่อกัสสปมุนียังมีชีวิตอยู่ หลวงพ่อเคยบอกลูกศิษย์ว่า "ท่านเจ้าคุณภาวนา ฯ วัดเทพศิรินทรา ฯ เป็นพระเถระที่มีจริยานิ่มนวลน่าเลื่อมใส

คนโง่ คนฉลาด

วันหนึ่งหลวงปู่อ่านหนังสือพิมพ์ก่อนฉันภัตตาหารเช้า หลวงปู่อ่านข่าวนักการเมืองคนหนึ่งได้ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน วิพากษ์วิจารณ์ฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งผลทำให้ตนเองเดือดร้อนและบ้านเมืองวุ่นวาย หลวงปู่อ่านจบหลวงปู่สรุปให้ฟังว่า

"คนโง่เอาใจไว้ที่ปาก คนฉลาดเอาปากไว้ที่ใจ"

ธรรม จากหนังสือพิมพ์

หลวงปู่ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ หากพบอะไรที่ดีมีประโยชน์หลวงปู่ก็ชี้ให้ดู บางคอลัมน์ที่ดีหลวงปู่ก็จะตัดเก็บไว้ให้ลูกศิษย์อ่าน วันหนึ่งหลวงปู่อ่านหนังสือพิมพ์ หลวงปู่บอกว่า "คุณเอ้ยดูข่าวในหนังสือพิมพ์ซีจะเห็นว่ามีแต่ข่าวทุกข์ทั้งนั้น อ่านแล้วเห็นตามคำสอนของพระพุทธเจ้าว่ามีแต่ทุกข์เท่านั้นที่เกิดขึ้น มีแต่ทุกข์เท่านั้นที่ตั้งอยู่ มีแต่ทุกข์เท่านั้นที่ดับไป

หลวงปู่กับเด็ก

หลวงปู่มีเมตตากับทุกคนที่มากราบเสมอไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ ถ้าเป็นเด็กมาหลวงปู่จะสอนให้มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ด้วยการขยันศึกษาเล่าเรียน ช่วยเหลือกิจการงานบ้านงานเรือน และหลวงปู่มักจะบอกว่าถ้าใครสอบได้

๘๐ % หรือ ๓.๒ หลวงปู่จะแจกรางวัล หลวงปู่แจกรางวัลเด็กเรียนดีมาถึงยี่สิบกว่าปี หลวงปู่บอกว่าเด็กมีนิสัยชอบทำลาย เพราะฉะนั้นสิ่งใดที่มีค่าควรจะเก็บให้ห่างมือเด็กเช่นหนังสือดี ถ้าไม่ระวังเด็กก็มักจะฉีกขาด ท่านบอกว่าภาษาบาลีตั้งคำศัพท์สำหรับเรียกเด็กว่า กุมาระ สำหรับเด็กชาย กุมารี สำหรับเด็กหญิง กุ แปลว่าผู้ฆ่า มาระ แปลว่าความเกลียด เมื่อรวมกัน กุมาระ แปลว่าผู้ฆ่าความเกลียด คือใครเห็นเด็กย่อมมีความเอ็นดูเกลียดไม่ลง และท่านยังสรุปว่า พุทธสุภาษิตสอนว่า พละกำลังของเด็กคือการร้องไห้ เด็กอยากได้อะไรไม่พอใจอะไรก็ต้องร้องไห้ ผู้ใหญ่ทนไม่ไหวก็ต้องจัดการตามความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กหยุดร้อง และพละกำลังของนักบวช คือ ขันติ ความอดทน

หลวงปู่กับลูกศิษย์สูงอายุ

หลวงปู่ได้รับนิมนต์ไปสวดมนต์ฉันเช้าที่บ้านลูกศิษย์ท่านหนึ่ง และในงานนั้นหลวงปู่ได้พบกับลูกศิษย์เก่าแก่คนหนึ่งซึ่งไม่ได้พบมานานแล้ว และทราบข่าวว่าลูกศิษย์ท่านนี้ไปปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดในชนบทแห่งหนึ่ง หลังจากซักถามสารทุกข์สุกดิบแล้ว ก่อนหลวงปู่จะกลับหลวงปู่บอกว่า คุณตั้งใจปฏิบัติธรรมะ เอาให้ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ไม่ต้องเกิดอีก ท่านมีสุภาษิตบทหนึ่งบอกว่า เมื่อจะหาวิชาหาทรัพย์ให้คิดว่าชีวิตอยู่อีกนาน แต่คิดจะทำความดีคิดว่าความตายเกาะอยู่ที่มวยผม เพราะว่าถ้าจะหาวิชาหาทรัพย์คิดว่าจะตายโดยเร็วก็ไม่รู้จะหาไปทำไม แต่ถ้าจะทำความดีจะต้องคิดว่าชีวิตอยู่ได้ไม่นาน ต้องรีบทำความดีก่อนที่จะตายเสียก่อน

วาจาสุภาษิต

มีหลายท่านเห็นหลวงปู่ผิวขาว และชอบพอกับหลวงพ่อฤาษีลิงดำ (พระสุธรรมยานเถร) วัดท่าซุง จึงสรุปว่าหลวงปู่เป็นหลวงพ่อฤาษีลิงขาว ซึ่งเป็นศิษย์หลวงปู่ปาน วัดบางนมโคเป็นพระอภิญญาอยู่ในป่า ตามที่หลวงพ่อฤาษีลิงดำเคยกล่าวถึง และวันหนึ่งก็มีคนมาบอกผมว่า หลวงปู่คือหลวงพ่อฤาษีลิงขาวแน่นอน เพราะหลวงพ่อมีวาจาสิทธิ์พูดคำไหนเป็นคำนั้นผมบอกว่าเท่าที่ทราบหลวงปู่ไม่น่าใช้หลวงพ่อฤาษีลิงขาว หลวงปู่ไม่เคยเป็นศิษย์หลวงปู่ปาน วัดบางนมโค สมัยที่ท่านยังมีชีวิต และหลวงปู่ไม่เคยไปอยู่ในป่า แต่เรื่องหลวงปู่มีวาจาสิทธิ์นั้นคงจะจริง เพราะเท่าที่เป็นลูกศิษย์ท่าน วาจาของท่านเป็นสัมมาวาจา เจรจาชอบเป็นวาจาสุภาษิต คือ

๑. ไม่กล่าวคำหยาบคาย

๒. ไม่กล่าวคำเท็จ

๓. กล่าวแต่สิ่งอันเป็นประโยชน์

ไม่เคยได้ยินหลวงปู่สบถสาบาน ไม่เคยได้ยินหลวงปู่ด่าใครนินทาใคร มีแต่ให้ศีลให้พร มีแต่อบรมสั่งสอน ผมได้นำเรื่องนี้มาเล่าให้หลวงปู่ฟัง หลวงปู่บอกว่า "มีใครอยากฟังคำหยาบคายไร้สาระบ้างเล่าคุณเอ๋ย"

ความเกรงใจ

หลวงปู่เป็นพระเถระที่มีความเกรงใจ จะใช้สอยใครหลวงปู่ทำด้วยความเกรงใจ หลวงปู่บอกว่า บางคนบ้านอยู่ติดกัน ชอบทำเสียงดัง พอไปบอกก็กลับสวนมาว่าทำไมไม่บอกแต่แรกคนเราถ้ามีความเกรงใจอยู่เสมอทำไมต้องรอให้คนอื่นบอก ในเมื่อเราเห็นว่ารบกวนผู้อื่นก็ไม่ควรทำ นักปฏิบัติธรรมยิ่งต้องมีความเกรงใจมากกว่าคนอื่น เพราะผู้ที่เห็นธรรมย่อมมีความเกรงใจ

หลวงปู่กับต้นไม้

หลวงปู่ชอบปลูกต้นไม้ทั้งไม้ไทย และไม้เทศ จะเห็นว่าบริเวณหน้ากุฏิหลวงปู่จะมีต้นไม้มากมายหลายชนิด ซึ่งบางชนิดก็หาดูได้ยาก แต่ละฤดูก็จะมีดอกไม้บานส่งกลิ่นหมอหรือไม่ก็ชูดอกบานสวยงาม หลวงปู่ปลูกต้นวาสนาได้สูงใหญ่ หลวงปู่เล่าให้ฟังว่าครั้งแรกที่ดอกวาสนาบาน สมเด็จพระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินผ่านเพื่อไปกราบหลวงปู่ธัมมวิตักโก หลวงปู่ชอบให้ลูกศิษย์เด็ดดอกมณฑามาไหว้พระเพราะมีกลิ่นหอม หลวงปู่จะคอยแนะนำลูกศิษย์การรดต้นไม้ ใส่ปุ๋ยเติมดิน วันหนึ่งผมรดต้นไม้เสร็จ หลวงปู่ได้ท่องกฤษณาสอนน้องให้ฟังว่า

“รักรุกขอุปถัมภ์ พึงรดน้ำและพูนดิน
กิ่งก้าน ฤ รานสิน สงวนไว้ได้เชยชม
รักชนพึงเลี้ยงดู ให้อยู่สุขสำราญรมย์
นุ่งห่มอุดมสม บูรณะพร้อมภักษาหาร
ใช้สอยบ่หลบลี้ ฤ หน่ายหนีในการงาน
จงรักภักดีนาน ห่อนเหินห่างคุ้งวางวาย”

แล้วท่านสรุปให้ฟังว่า รักต้นไม้ก็ต้องหมั่นรดน้ำ และพูนดิน รักบริวารต้องเลี้ยงดูให้ดี ให้อาหาร เครื่องนุ่งห่มให้เพียงพอ เขาก็จะช่วยการช่วยงานดี

ดอกไม้อีกอย่างหนึ่งที่หลวงปู่ชอบ คือดอกกุหลาบ เมื่อก่อนหลวงปู่จัดบริเวณหลังกุฏิและหน้ากุฏิเป็นสวนกุหลาบ หลวงปู่บอกว่าเคล็ดลับในการปลูกจะให้กุหลาบงามต้องทำให้โคนต้นเย็น โดยนำกาบมะพร้าวและอิฐวางไว้ที่บริเวณโคนต้น หลวงปู่มักจะสอนว่า “No rose without thorn”

ไม่มีกุหลาบไหนที่ไร้หนาม ชีวิตคนเราก็เช่นกัน ไม่มีการทำสิ่งใดที่ไม่มีอุปสรรค แต่ถ้าตั้งใจจริงย่อมชนะอุปสรรคได้ แม้แต่การผสมพันธุ์ดอกกุหลาบ ทำไปทำมากุหลาบชักจะไม่มีหนาม ต่อไปคงจะมีสุภาษิตฝรั่ง Every rose without thorn เพราะความพยายามของมนุษย์

Pretend และ Attend

หลวงปู่บอกว่า หลวงปู่สังเกตการทำงานของลูกศิษย์แล้ว มีอยู่ ๒ จำพวก พวกหนึ่งคือ Pretend แสร้างทำ พวกนี้จะทำดีเฉพาะต่อหน้า ลับหลังอีกอย่าง กับอีกพวกหนึ่ง คือ Attend ตั้งใจทำ พวกนี้ทำอะไรทำดี ทั้งต่อหน้า และลับหลังทำสม่ำเสมอ ทำอะไรก็ทำให้ดีให้จริงจะได้ไม่ต้องแก้ไข ไม่ต้องเหนื่อย ๒ ครั้ง หัดเป็นคนทำอะไรให้เรียบร้อย เวลาทำอะไรไม่เรียบร้อยแล้วจะรู้สึกไม่สบายใจ จะต้องทำให้เรียบร้อย ถ้าหัดเป็นคนไม่เรียบร้อยมันก็ไม่เรียบร้อยตลอดไป ไม่มีวันที่จะทำอะไรให้ดีเรียบร้อยได้

สติ

หลวงปู่มักจะนั่งพิจารณาธรรมอยู่เสมอ เมื่อมีข้อธรรมคำสอนอะไรดี ๆ หลวงปู่ก็จะนำมาสอนลูกศิษย์ หลวงปู่สอนว่า อารมณ์ย่อมจะเข้าสู่จิต โดยอาศัยอายตนะทั้ง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ แต่ถ้าเรามีสติรู้เท่ากัน รูป นาม ไม่ส่งจิตออกนอก เฝ้าดูอายตนะทั้ง ๖ เราย่อมจะปิดกั้นอารมณ์เข้าสู่จิตได้ ก็จะนำเข้าสู่ความสงบ ถ้าเมื่อไรขาดสติ ปล่อยจิตให้คิดตามรูปที่มากระทบอายตนะทั้ง ๖ จิตย่อมก่อให้เกิดทุกข์

ไตรลักษณ์

หลวงปู่มักจะสอนศิษย์ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมไม่เที่ยง มีการเกิดดับเป็นอนิจจัง (ความไม่เที่ยง) ทำให้เกิดทุกข์ เกิดความทนอยู่ไม่ได้เป็นทุกขังแต่เห็นสองอย่างนี้ยังไม่พ้นทุกข์ได้ โดยเด็ดขาด จะต้องพิจารณาความไม่มีตัวตน ความที่บังคับบัญชาไม่ได้ คืออนัตตา เมื่อมีปัญญาเห็นอนัตตาแล้วก็หมดอุปาทานความยึดมั่น เพราะไม่มีอัตตาตัวตนที่จะให้ยึดมั่น

ใครอยากตกนรกบ้าง

มีลูกศิษย์คนหนึ่งมาบวชอยู่กับหลวงปู่ในระหว่างพรรษา และก่อนจะลาสิกขาก็คุยกับเพื่อนพระนวกะด้วยกันว่า ถ้าสึกงวดนี้จะกินเหล้าสูบบุหรี่เที่ยวโรงอาบ อบ นวด ฉลอง ความทราบถึงหลวงปู่ หลวงปู่จึงเรียกลูกศิษย์ท่านนั้นมาอบรมว่า สะพานที่จะข้ามนรกมี ๕ สะพาน

สะพานที่ ๑ คือ ศีลข้อที่ ๑ *ปาณาติปาตา เวรมณี*

สะพานที่ ๒ คือ ศีลข้อที่ ๒ *อทินนาทานา เวรมณี*

สะพานที่ ๓ คือ ศีลข้อที่ ๓ *กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี*

สะพานที่ ๔ คือ ศีลข้อที่ ๔ *มุสาวาทา เวรมณี*

สะพานที่ ๕ คือ ศีลข้อที่ ๕ *สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี*

คุณอยากจะตกนรกหรือเปล่าละ ถ้าอยากตกนรกสึกไปก็ไปกินเหล้าเที่ยวโรงอาบ อบ นวดเสียให้พอใจ ผลปรากฏว่าลูกศิษย์คนนั้นลาสิกขาบทไปแล้วก็ดำรงตนอยู่ในศีลห้าโดยตลอด

พระโสดาบัน

หลวงปู่จะให้พรกับทุกคนที่มากราบเสมอ และที่ดูจะถูกใจพุทธบริษัททั้งหลายก็คือ "ขอให้มีความสุขกาย สุขใจ มีเงินทอง ทรัพย์สินใช้ไม่หมดตลอดชาติ ความไม่มีอย่าได้มีตั้งแต่บัดนี้ตราบเท่าเข้าสู่พระนิพพาน และขอให้ได้บรรลุมรรคผลพระนิพพานในชาติปัจจุบันนี้เถิด" มีเด็กชายอายุประมาณ ๖-๗ ขวบ พ่อแม่พามาทำบุญกับหลวงปู่ พอได้รับพรก็ถามหลวงปู่ว่าจะไปนิพพานทำอย่างไร หลวงปู่ก็มีเมตตากระเซ้าเข้าว่า อยากไปพระนิพพานต้องอดข้าวเย็น แล้วหลวงปู่ก็อธิบายว่า การจะเข้าสู่กระแสพระนิพพาน คือเป็นพระโสดาบันทำไม่ยาก ต้องตัดสังโยชน์ ๓ คือ เครื่องเหนี่ยวรั้งใจ ๓ ประการ ได้แก่

๑. **สักกายทิฏฐิ** ให้รู้จักขันธ์ ๕ (ร่างกาย) ตามความเป็นจริงเห็นว่าเป็นตัวเป็นตน
๒. **สีลัพพัตตปรามาส** ความปรามาสในศีล และวัตร
๓. **วิจิกิจฉา** ความลังเลสงสัยในพระรัตนตรัย

เราหมั่นพิจารณาว่า ชีวิตนี้ต้องตายแน่นอน ก็จะละสักกายทิฏฐิได้ ถือศีลห้าให้บริสุทธิ์ก็จะละสีลัพพัตตปรามาสได้ และไม่ลังเลสงสัยในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ (ว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้จริงและสอนให้เราพ้นทุกข์ได้ พระธรรมเป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว เราปฏิบัติตามย่อมรักษาเราไม่ต้องไปในที่ชั่ว ทำให้เราพ้นทุกข์ได้จริง พระสงฆ์สาวกปฏิบัติดีแล้ว สามารถปฏิบัติจนพ้นทุกข์ตามพระพุทธเจ้าได้ และสั่งสอนให้เราพ้นทุกข์ได้จริง) ก็จะละวิจิกิจฉา

ใครปฏิบัติตามนี้ก็จะเข้าสู่กระแสพระนิพพาน เป็นพระอริยบุคคลชั้นโสดาบัน

ปลาตะเพียนเงินตะเพียนทอง

หลวงปู่เคยแจกปลาตะเพียนเงิน ตะเพียนทอง ซึ่งหลวงปู่ให้เกจิอาจารย์หลายองค์ปลุกเสกให้ ถ้าจำไม่ผิดหลวงปู่เคยให้หลวงปู่ธัมมวิตักโกปลุกเสกด้วย

หลวงปู่บอกว่าเหตุที่โบราณาจารย์ ทำปลาตะเพียนแจกเพื่อเป็นของขลังในการค้าขายก็เพื่อจะเตือนให้ผู้ได้รับของดีคือปลาตะเพียนขยันทำมาหากินเหมือนกับปลาตะเพียน เพราะว่าปลาตะเพียนได้ชื่อว่าเป็นปลาที่ขยันทำกินที่สุด เมื่อเราขยันก็เป็นเหตุให้หาทรัพย์ได้ มัวเกียจคร้านเหมือนหมารอน้ำข้าวก็ย่อมอยู่อย่างอดอยาก หลวงปู่มักจะสอนลูกศิษย์ที่มีเชื้อจีนว่า อู่จ่อ 有錢 อู่จี้ 有做 อู่เจี๊ย 有吃 ได้ทำงานก็ย่อมได้เงิน ได้เงินก็มีกิน

คาถาสำหรับปลาตะเพียน

(ให้นึกถึง อาจารย์ถวิล หลวงพ่อโฮม ท่านธัมมะวิตักโก)

น ะ โ ม พุ ท ธ า ย ะ

น ะ ม ะ พ ะ ธ ะ

จ ะ ภ ะ ก ะ ส ะ

น ะ ช า ลี ติ

บัณฑิตคิดเหตุ

หลวงปู่จะต้องฉันยาวันละหลาย ๆ เม็ดเป็นประจำ หลวงปู่บอกว่า ถ้าคำนวณตามเลขเศษตามตำราของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ หลวงปู่ตกเศษ ๒ ซึ่งตามตำราว่า เศษ ๒ จะครองไข้ทุกข์ โรคร้ายรึงประจำหยูกยา จะหาทำบ่ถูกแท้ จนแก่ตัวแต่ยาหลายขนาน เป็นพวกวิตามินบ้าง เป็นยาบำรุงบ้าง ซึ่งศรัทธาญาติโยมนำมาถวาย ท่านบอกว่า ท่านเหล่านี้ต้องการให้อาจารย์แข็งแรง มีอายุยืน จึงนำยาบำรุงมาให้ฉันอันจะเป็นเหตุให้แข็งแรง แต่บางคนอยากให้พ่อแม่ครูบาอาจารย์แข็งแรง ขอแต่ปากให้มีอายุยืน ไม่ทำเหตุคือทนุบำรุงให้แข็งแรงแล้วจะอายุยืนได้อย่างไร

ต้นไม้ใหญ่โคนต้องเย็น

หลวงปู่มักจะเล่าเรื่องเกี่ยวกับหลวงปู่ธัมมวิตักโกให้ฟังเสมอ มีอยู่ครั้งหนึ่งมีนายทหารยศชั้นนายร้อยได้ไปกราบลาสิกขาบทกับหลวงปู่ธัมมวิตักโก ท่านถามว่าทำงานอะไร ก็เรียนท่านว่าเป็นทหาร ท่านจึงให้ข้อคิดว่า "ต้นไม้ใหญ่โคนต้องเย็น" หลวงปู่ได้มีเมตตาอธิบายว่า ต้นไม้ถ้าโคนเย็นจะทำให้ต้นใหญ่ เหมือนท่านปลูกกุหลาบต้องทำให้โคนต้นเย็น ด้วยการเอากาบมะพร้าวเอาอิฐมาวาง แล้วจะทำให้ต้นกุหลาบต้นใหญ่ ออกดอกสวยงาม บุคคลจะเป็นใหญ่ได้ต้องมีเมตตากับผู้ที่อยู่เบื้องต่ำอันได้แก่บริวารทั้งหลาย เมื่อบริวารดีเขาก็ส่งเสริมให้เจ้านายเป็นใหญ่ขึ้นได้

สิ่งอัปมงคล

หลวงปู่ได้สอนว่า โบราณบอกว่า บ้านใกล้วัด ไม่ปัดหลังคา หมาเยี่ยมหน้าต่าง ๓ สิ่งนี้เป็นอัปมงคล เพราะบ้านใกล้วัดย่อมมีโอกาสทำบาปได้ง่าย มีลูกสาวก็อาจจะทำให้พระหนุ่ม ๆ สึก ทำเสียงดังย่อมรบกวนต่อพระสงฆ์ที่อยู่ในวัดเป็นบาป เป็นต้น ไม้ปัดหลังคา ปัดที่ไรย่อมปัดเอากระเบื้องตกลงมาแตกทุกครั้ง แต่บ้านที่หมาเยี่ยมหน้าต่างท่านไม่ทราบเหตุว่าทำไมจึงไม่ดี

หลวงปู่กับนิมิต

หลวงปู่เล่าให้ฟังว่า ก่อนจะมาบวชหลวงปู่ฝันว่า มีถุงบรรจุของถุงหนึ่งลอยมาหาท่าน ภายในมีของไม่มีค่าอะไร ยกเว้นมีคทาซึ่งยอดคทาฝังเพชรสวยงามมาก แต่เสียดายยอดหักหลวงปู่บอกว่าถ้าคทายอดไม่หักคงจะได้รับราชการเป็นใหญ่เป็นโต แต่ยอดหักจึงต้องมาออกบวช และต่อมาหลวงปู่ได้ฝันอีกว่า หลวงปู่ปีนเขา ปีนไปถึงยอดพบฤาษีนั่งอยู่ในศาลาหลวงปู่ไปสร้างเสาหน้าศาลา คงยังงี้ดอกกระมังจึงได้ไปสร้างโบสถ์วัดสนามรัตนาวาสไว้บนยอดเขา

ความเคร่งครัดต่อพระธรรมวินัย

เมื่อพระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนท์ได้ทูลถามว่า พระองค์จะให้ใครเป็นพระศาสดา พระพุทธเจ้าตรัสตอบให้พระธรรมวินัยเป็นศาสดา หลวงปู่เป็นพระสงฆ์ที่เคารพในพระธรรมวินัยมาก เวลาที่มีผู้ถวายเงินกับหลวงปู่โดยตรง หลวงปู่จะสละเงินนั้นให้เป็นของสงฆ์ทันที เพราะตามวินัยให้สละเงินที่รับโดยตรงกับมือ

วันหนึ่งลูกศิษย์ทั้งหลายที่อุปัฏฐากหลวงปู่ คงจะนัดกันผิดพลาด ปรากฏว่าไม่มีใครมาจวบจนค่ำ มีลูกศิษย์มาจึงพบว่าหลวงปู่ยังไม่ได้ฉันยา ฉันน้ำ เพราะว่าไม่มีคนถวาย ดีว่าตอนเช้าและตอนเพลมีคนมาถวายอาหาร ท่านรับประเคนกับมือจึงฉันได้ ท่านบอกว่าของกินเต็มกุฏิแต่ไม่มีคนถวาย ก็เหมือนหมาเห็นข้าวเปลือก

เมื่อหลายปีก่อน หลวงปู่ไปวัดหลวงปู่ครูบาคำแสน คุณาลังกาโร ซึ่งทางวัดจัดให้ท่านค้างอยู่ในพระอุโบสถ แต่ปรากฏว่ามีอุบาสก อุบาสิกา ตามเข้าไปพักด้วยตามพระวินัยห้าม พระหลับนอนร่วมชายคากับสตรีเพศ หลวงปู่จึงไม่ยอมนอน นั่งภาวนาอยู่ทั้งคืน รุ่งเช้าเขานิมนต์ไปเหมือง ฟลูออไรด์ เจ้าของเหมืองได้นำพระพุทธรูปหินฟลูออไรด์ปางมารวิชัย ซึ่งแกะสลักได้ยากมาถวาย เขาบอกว่าเมื่อคืนเขาไปพักอยู่ในอุโบสถ เห็นหลวงปู่ไม่หลับนอนทั้งคืน จึงเลื่อมใสในปฏิปทาขอถวายพระพุทธรูป พระพุทธรูปหินฟลูออไรด์นี้หลวงปู่ได้นิมิตเห็นในตอนกลางคืนก่อนที่เขา จะนำมาถวาย

หลวงปู่เป็นพระสุปฏิปันโน ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ใครพบเห็นก็ย่อม ใคร่จะเพาะหว่านบุญกับนาบุญอันประเสริฐองค์นี้

หลวงปู่กับคำสอนของสมเด็จพระวันรัต (ทับ) วัดโสมนัส

หลวงปู่ได้ไปงานทำบุญฉลองวันคล้ายวันเกิดของสมเด็จพระวันรัต (จับ) วัดโสมนัสซึ่งท่านบอกว่า "สมเด็จ ฯ เคยเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนเปรียญห้าประโยค ท่านเป็นสมเด็จ ฯ ไปแล้วเรายังเป็นหลวงตาธรรมดา" สมเด็จพระวันรัต (จับ) จะส่งฎีกามานิมนต์หลวงปู่ไปร่วมงานฉลองวันคล้ายวันเกิดของท่านทุกปี

และเมื่อปี ๒๕๓๐ ท่านไปงานวันเกิดสมเด็จ ฯ และได้รับหนังสือคำสอนของสมเด็จพระวันรัต (ทับ) ท่านอ่านแล้วชอบใจมากและมักจะนำมาสอนลูกศิษย์ลูกหาเสมอ และต่อมาท่านได้คัดลอกเฉพาะที่มีความสำคัญมาให้ลูกศิษย์อ่าน ด้วยลายมือท่านเอง พร้อมกับกำชับว่าอย่างไรเสียก็อ่านทุกคืนนะ เพราะเป็นลายมืออาจารย์คัดเอง ท่านบอกว่าเที่ยวแรก ๆ อ่านก่อนแม้ไม่เข้าใจก็อ่านไปก่อน แล้วค่อยคิดตาม อ่านให้มากเข้าก็จะเข้าใจไปเอง และฝึกหัดให้เห็นตามนั้น และเมื่อเข้าใจโดยถ่องแท้ก็จะจำได้เอง เมื่อประสบกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตอันจะก่อให้เกิดความทุกข์ใจ ก็จะได้ใช้ธรรมเหล่านั้นดับความทุกข์ได้

คุณหมอเพชรไพทูรย์ จันทร์ชูเชิด

วิธีเจริญวิปัสสนา (โดยย่อ)

คัดจาก "ประวัติผลงาน และธรรมบรรยาย ของ
สมเด็จพระวันรัต (ทับ พุทธสิริ เถร)

เมื่อเจ็บ หรือกระทบ ให้นึกมาทำไว้ในใจ ดังนี้ :-

เมื่อกายของเรา กระวนกระวาย ป่วยด้วยทุกขเวทนา จิตของเราจักไม่เดือดร้อนไปตามกาย กายนี้มันจะแตก จิตนี้มันจะดับไป, เป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ของมัน

ร่างกายจิตใจนี้, มันไม่เที่ยง เกิดขึ้นแล้ว แตกดับไป เป็นธรรมดาของมัน ความเที่ยงยั่งยืนจะได้มาแต่ไหน ในร่างกายจิตใจเหล่านี้

ไม่มีใครเกิด ไม่มีใครตาย ขันธ์ ๕ มันเกิดขึ้น มันแตกไปต่างหาก ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน

ไม่มีใครเกิด ไม่มีใครตาย อายตนะ (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) มันเกิด มันดับ ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน

ไม่มีใครเกิด ไม่มีใครตาย ธาตุ ๖ (ดิน น้ำ ไฟ ลม อากาศ วิญญาณ) มันเกิด มันแตก ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน

ไม่มีใครเกิด ไม่มีใครตาย นามรูปมันเกิดขึ้น นามรูปมันแตก ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน

เมื่อเกิด ก็ไม่ได้เอาอะไรมา เมื่อตาย ก็ไม่ได้เอาอะไรไป เจ้าของ ที่มีวิญญาณ และไม่มีวิญญาณหมดทั้งสิ้น เป็นของกลาง สำหรับแผ่นดิน ไม่ใช่ของใคร

เมื่อพิจารณาด้วยปัญญา เห็นจริงแจ้งชัด อย่างนี้แล้ว จิตก็ไม่เดือดร้อนไปตามกาย ที่กระวนกระวายป่วย ด้วยทุกขเวทนา

ไม่อาลัย พัวพันติดข้องอยู่ ในของ เหล่านั้นได้หมด ช่วยให้เห็นจริงแจ้งชัดดังนี้ เมื่อปฏิบัติใจ ทำได้อย่างนี้ ขณะหนึ่ง

ครู่หนึ่ง ได้ชื่อว่า ดื่มกินรสพระนิพพาน เป็นธรรมไม่มีผู้
ตาย เป็นอันได้พบ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยน้ำใจ ขณะหนึ่ง
ครู่หนึ่ง เพราะพระองค์ทรงตรัสไว้ว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็น
เราตถาคต

อนึ่ง พึงพิจารณาด้วยปัญญา ให้เห็นแจ้งแจ่มชัดดังนี้ว่า:-
รูปเป็นของทรุดโทรมไม่เที่ยง เกิดขึ้นแล้ว แตกทำลายไป
เหมือนฟองน้ำก้อนใหญ่ เกิดขึ้นแล้ว แตกละลายเป็นน้ำไป

ความสบาย ไม่สบาย เฉยๆ อยู่ที่วิญญาณรู้แจ้ง ไม่เที่ยง
เกิดขึ้นแล้วดับไป เหมือนต่อมน้ำ เกิดขึ้นใสๆ แล้วแตกไป
โดยเร็ว

ความสำคัญ จำหมายไว้ ไม่เที่ยง เกิดขึ้นแล้ว หาย:
เหมือนพยับแดด เข้าใกล้แล้ว หายไปหมด

ความคิด เป็นเครื่องตกแต่งจิต ที่เป็นบุญและเป็นบาป ไม่เที่ยง
เกิดขึ้นแล้ว ดับสูญไป ไม่มีแก่นสารอะไร เหมือนต้นกล้วย

จิตผู้รู้แจ้งอารมณ์ ไม่เที่ยง เกิดขึ้น หลอกลวง ให้สัตว์ลุ่มหลงว่า
ของเรา ว่าเรา ว่าตัวตน แล้วดับไป เหมือน มายา หลอกลวง
ให้ลุ่มหลง เหมือนเล่นกล

รูป เป็นของทรุดโทรม ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน

สุข ทุกข์ เฉยๆ (อุเบกขา) ที่วิญญาณรู้แจ้ง ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน

ความสำคัญจำหมายไว้ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน

เจตนา เป็นเครื่องตกแต่งจิต ที่เป็นบุญเป็นบาป ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน

จิต ผู้รู้แจ้งอารมณ์ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน

ธรรม ที่ปัจจัยตกแต่งสร้างขึ้น คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ
หมดทั้งสิ้น ไม่เที่ยง เกิดขึ้นแล้ว แปรปรวน แตกดับไป

ธรรมทั้งสิ้น ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา

ไม่ใช่ของเรา เพราะว่าตัวตน สัตว์บุคคลไม่มี มีแต่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นตัวทุกข์ และมีทุกข์ ดับหมด คือ พระนิพพาน มีสภาวะธรรมอย่างหนึ่งๆ ไป ต่างหาก ไม่มีใคร ผู้ใดผู้หนึ่ง

เมื่อพิจารณาด้วยปัญญา เห็นจริงแจ้งชัด ว่า เรา เขา สัตว์ บุคคล ตัวตน ไม่มี ก็ปล่อยวางเสียได้ ไม่ถือว่า ของเรา เรา ตัวตน ละสักกายทิฏฐิได้ ขณะหนึ่ง ครู่หนึ่ง ชื่อว่า ดื่มกินรสพระนิพพาน อมตะ (ไม่มีผู้ตาย) และ ได้พบ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยน้ำใจ ครู่หนึ่ง เพราะพระองค์ตรัสไว้ว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา ผู้ตถาคต

จิตก็บริสุทธิ์ เป็นสุขใหญ่ยิ่ง ดับทุกข์โทมนัส ดับเดือดร้อนใจได้ คุณคือใจบริสุทธิ์ ของพระพุทธเจ้า คุณพระธรรมดับเครื่องร้อนใจได้ และคุณพระสงฆ์ ที่ปฏิบัติดี ละกิเลส เครื่องเศร้าหมองได้ ปรากฏขึ้นในใจของตน มีความเชื่อความเลื่อมใส หยั่งลงมั่นในคุณพระรัตนตรัย ได้ถึงสรณะทั้ง ๓ เป็นที่พึ่งของตนด้วยดี ด้วยปัญญาพิจารณา เห็นสภาวะทั้งสิ้น เป็นอนัตตา

วิปัสสนานี้ มีผลอานิสงส์ใหญ่ยิ่ง กว่าทานศีล พรหมวิหาร ทำผู้เจริญ ให้มีสติ ไม่หลงทำกาลกิริยา มีสุคติภพ คือ มนุษย์และโลกสวรรค์ เป็นที่ไปเบื้องหน้า นี่ว่า โดยยังไม่บรรลุ ทำให้แจ้งพระนิพพาน ถ้าอุปนิสัยมรรคผลมี ย่อมทำผู้นั้นบรรลุมรรคผล ทำให้แจ้งพระนิพพานได้ในชาตินี้

เมื่อเกิดก็ไม่ได้เอาอะไรมา เมื่อตายก็ไม่ได้เอาอะไรไป ทรัพย์สมบัติ ข้าของ เงินทอง ทั้งหมดทั้งสิ้นไม่ใช่ของเรา เป็นของกลางๆ สำหรับแผ่นดิน ตายแล้วทิ้งเสียหมด เอาไปไม่ได้ อย่าหลงมัวเมาไปเลย แต่ความแก่ เจ็บตายนี้ เป็นของๆ เราแท้หนีไม่พ้น ควรอุตส่าห์รีบเร่งก่อสร้างบุญกุศล

ซึ่งเป็นที่พึ่งของตน เช่นอุตส่าห์บำเพ็ญศีล เจริญสมถภาวนา และวิปัสสนา ซึ่งเป็นทางสวรรค์นิพพาน ดีกว่าประกอบกิจอื่น ที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ตน เตรียมตัวไว้ก่อนความตายดีกว่า เราต้องตายแท้ ไม่รู้ว่าเมื่อไร

ยากนักที่จะเกิดเป็นมนุษย์ ต้องตั้งอยู่ในศีล ๕ กรรมบถ ๑๐ จึงจะมาเกิดเป็นมนุษย์ได้ ชีวิตเป็นอยู่ก็ได้ยากยิ่งนัก อันตรายชีวิตภายในภายนอกมีมากต่างๆ การได้ฟังธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ยากยิ่งนัก เพราะเวลาว่างไม่มีพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นในโลกมีมากนัก นานๆ สมัยจะมีพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นในโลกครั้งหนึ่ง เราพึงอยู่ด้วยความไม่ประมาท อย่าให้เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์ พบพระพุทธศาสนานี้

ขอท่านจงอ่านให้ได้ทุกๆ วัน เมื่ออ่านสังวรจรดตามไป ให้ได้ความเห็นจริง เมื่อได้ความเห็นจริงแล้ว เป็นอันได้พบพระพุทธเจ้าด้วยน้ำใจ.

ถ้ากิจธุระมีมาก ไม่มีโอกาสจะอ่าน เมื่อจะนอนอ่านเสียก่อนจบหนึ่ง แล้วจึงนอน.

ธัมมะที่หลวงปู่ติดไว้ที่หัวนอน

ผู้ออกจากกาม เบื้องต้น ต้องเป็นผู้ที่ไม่ติดในบรรดาสิ่งอะไร ๆ อันเป็นปัจจัยบ่อเกิดแห่งความรักและความชัง ปล่อยวางอิฏฐารมณ์และเพิกเฉยในอนิฏฐารมณ์ ให้เห็นโดยลักษณะประหนึ่ง ภาพที่ประจวบในความฝัน

หลวงปู่เคยสอนว่า

สิบเบี้ยใกล้มือ ยี่สิบเบี้ยไกลมือ
จงรักษาความดีเหมือนเกลือรักษาความเค็ม
น้ำหยดที่ละหยด เต็มตุ่มได้ฉันใด
ความดีทั้งหลายที่เราทำดีละน้อย ๆ
ก็เต็มได้ฉันนั้น

พุทธโอวาทก่อนปรินิพพาน

* พุทธบริษัททั้งสี่ ทำสักการะบูชาเราด้วยเครื่องสักการะบูชาทั้งหลาย อันเป็นอามิส เช่น ดอกไม้ ธูป เทียน เป็นต้น หาชื่อว่าบูชาตถาคตด้วยการบูชาอันยิ่งไม่ ผู้ใดปฏิบัติธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง ปฏิบัติธรรมอันเหมาะสม ผู้นั้นแลชื่อว่า

"สักการะบูชาเราด้วยการบูชาอันยอดเยี่ยม"

* เธอทั้งหลายอย่าพอใจในความรักเลย เมื่อหัวใจยึดไว้ด้วยความรัก หัวใจนั้นจะสร้างความหวังขึ้นอย่างเจิดจ้า แต่ทุกครั้งที่เราหวัง ความผิดหวังก็จะรอเราอยู่

